

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Małgorzata Motylow

KNO.410.001.02.2023

Pan
Piotr Gliński
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/001 Wykonanie budżetu państwa w 2022 r. w części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Jednostka kontrolowana	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, ul. Krakowskie Przedmieście 15/17, 00-071 Warszawa (dalej: MKiDN, Ministerstwo)
Kierownik jednostki kontrolowanej	prof. dr hab. Piotr Gliński, Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego (dalej: Minister) od dnia 16 listopada 2015 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Ewa Michalska, doradca ekonomiczny, legitymacja służbowa nr 18523.2. Marcel Knyżewski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KNO/5/2023 z dnia 4 stycznia 2023 r.3. Łukasz Salamon, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KNO/6/2023 z dnia 4 stycznia 2023 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 1-4)</p>

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2022, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego.

Ocenie podlegały w szczególności:

- realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2022 r. w zakresie operacji finansowych,
- prowadzenie ksiąg rachunkowych przez dysponenta trzeciego stopnia (Urząd obsługujący Ministra) w zakresie odnoszącym się do dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości i rzetelności sporządzania sprawozdań i prowadzenia ksiąg rachunkowych,
- nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust.1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych², w tym:
 - a) nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek,
 - b) nadzór nad wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji wypłaconych z budżetu państwa w części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego.

Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, ze zm., dalej: ufp.

Zakres kontroli

Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były w szczególności następujące działania kontrolne:

- analiza porównawcza dochodów budżetowych, w tym stanu należności pozostałych do zapłaty,
- analiza realizacji wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,
- kontrola prawidłowości zmian budżetu dokonywanych w części 24 w trakcie roku budżetowego,
- kontrola prawidłowości zmian wynikających z podziału rezerw celowych,
- kontrola prawidłowości dokonanych blokad,
- kontrola przestrzegania ustalonych dla części 24 limitów wydatków, w tym – limitów środków na wynagrodzenia,
- kontrola wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych,
- szczegółowa analiza wybranej próby wydatków dysponenta trzeciego stopnia,
- szczegółowa analiza wybranej próby wydatków, które w 2021 r. nie wygasły z upływem roku budżetowego,
- kontrola prawidłowości udzielania i realizacji wybranych zamówień publicznych,
- analiza przyznania, wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji,
- analiza stanu zobowiązań,
- dokonanie przeglądu analitycznego ksiąg rachunkowych prowadzonych dla dysponenta trzeciego stopnia (Urzędu obsługującego Ministra),
- szczegółowa kontrola wybranych zapisów i dokumentów księgowych,
- analiza prawidłowości i rzetelności sporządzenia wybranych sprawozdań,
- analiza stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań i prowadzenia ksiąg rachunkowych,
- analiza stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad wykonaniem budżetu państwa i budżetu środków europejskich przez podległe jednostki finansowane w ramach części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności.*

III. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2022 r. w części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W toku wymienionych powyżej działań kontrolnych stwierdzono, że wydatki były ponoszone z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w przepisach o finansach publicznych.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości, nie mające wpływu na ocenę ogólną wykonania budżetu państwa w części 24, polegały na:

- udzieleniu dotacji w wysokości 2 448,6 tys. zł Narodowemu Instytutowi Fryderyka Chopina na zadanie, które było już zrealizowane przez Instytut, co było

³ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

niezgodne z zasadami określonymi w art. 126 ufp⁴ w związku z art. 127 ust. 1 pkt 1 lit. f ufp⁵;

- akceptacji rozliczenia dotacji celowej, mimo że beneficjent wydatkował dotację w kwocie 72,5 tys. zł po terminie określonym w umowie;
- niedokonaniu oceny 32 jednostek podległych w wyniku nieprzekazania ocen całości gospodarki finansowej ww. jednostek podległych przez departament merytoryczny do Departamentu Finansowego w MKiDN w terminach określonych w zarządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 30 października 2013 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad jednostkami objętymi częścią 24 budżetu państwa⁶; powyższe świadczy również o niepełnej realizacji wniosku nr 3, sformułowanego w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 12 kwietnia 2022 r.⁷;
- niepodjęciu w 2022 r. przez dysponenta trzeciego stopnia (Urząd obsługujący Ministra) działań w celu ograniczenia ponoszonych wydatków na usługi dystrybucji energii elektrycznej poprzez dostosowanie mocy umownej do faktycznych potrzeb, a także w niepełnym zakresie – w celu kompensacji energii biernej pojemnościowej i/lub indukcyjnej, co skutkowało poniesieniem wydatków w 2022 r. na opłatę sieciową stałą oraz z tytułu energii biernej pojemnościowej i/lub indukcyjnej w zawyżonej wysokości w łącznej kwocie brutto 100 tys. zł;
- niezapewnieniu od dnia 1 stycznia 2022 r. 10% udziału pojazdów elektrycznych we flocie użytkowanych pojazdów samochodowych, co było niezgodne z art. 68 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych⁸;
- zamieszczeniu przez Zamawiającego (Urząd obsługujący Ministra) w Biuletynie Zamówień Publicznych ogłoszenia o wykonaniu umowy po upływie sześciu miesięcy od terminu określonego w art. 448 ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁹.

Ponadto NIK zwraca uwagę na:

- wysokość planowanych przez dysponenta głównego w dziale 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego dotacji celowych na zadania z zakresu mecenatu państwa¹⁰, tj. na poziomie 513 568 tys. zł, podczas gdy – z założenia – część ww. kwoty była przeznaczona na dofinansowanie działalności podległych i nadzorowanych instytucji; faktyczne wykorzystanie planowanych środków na

⁴ Zgodnie z art. 126 ufp, dotacje są to podlegające szczególnym zasadom rozliczania środki z budżetu państwa, budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz z państwowych funduszy celowych przeznaczone na podstawie niniejszej ustawy, odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych, na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań publicznych.

⁵ Zgodnie z art. 127 ust. 1 pkt 1 lit. f ufp, dotacje celowe są to środki przeznaczone na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji.

⁶ Dz. Urz. MKiDN poz. 43, dalej: zarządzenie w sprawie nadzoru i kontroli.

⁷ Wniosek nr 3 o zapewnienie pełnej realizacji obowiązków dysponenta części budżetowej, o których mowa w art. 175 ust. 1 i 2 ufp, poprzez egzekwowanie od departamentów merytorycznych Ministerstwa prawidłowego wykonywania zadań wynikających z zarządzenia w sprawie nadzoru i kontroli, sformułowany w wystąpieniu pokontrolnym, skierowanym do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, po kontroli nr P/22/001 pn. „Wykonanie budżetu państwa w 2021 r.” (<https://bjp.nik.gov.pl/kontrola/P/22/001/KNO/>).

⁸ Dz. U. z 2022 r. poz. 1083, ze zm., dalej: ustawa o elektromobilności.

⁹ Dz. U. z 2022 r. poz. 1710, ze zm., dalej: Pzp.

¹⁰ Wydatki sklasyfikowane w §§: 2840 – Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie ustawowo określonych zadań bieżących realizowanych przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych – 403 968 tys. zł, 2720 – Dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie prac remontowych i konserwatorskich obiektów zabytkowych przekazane jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych – 65 000 tys. zł, 2730 – Dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie prac remontowych i konserwatorskich obiektów zabytkowych przekazane jednostkom zaliczanym do sektora finansów publicznych – 42 000 tys. zł, 2810 – Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji fundacjom – 1 300 tys. zł, 2820 – Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji stowarzyszeniom – 1 300 tys. zł.

dotacje celowe na zadania z zakresu mecenatu państwa wyniosło 68 883,1 tys. zł¹¹ (13,4% planu przed zmianami), w tym w § 2840 – 5 614,3 tys. zł (1,4% planu przed zmianami);

- wysokość planowanych a niewykorzystanych środków przez dysponenta trzeciego stopnia (Urząd obsługujący Ministra) w kwocie 26 927,6 tys. zł¹², które stanowiły ponad 17% pierwotnie planowanych wydatków;
- podjęcie przez dysponenta części trzech decyzji o blokadzie wydatków na łączną kwotę 91 483,4 tys. zł w dniu 21 grudnia 2022 r., pomimo wcześniejszego (od listopada 2022 r.) posiadania wiedzy od nadzorowanych instytucji kultury, że część środków przeznaczonych na realizację programów wieloletnich w 2022 r. nie zostanie wydatkowana w roku budżetowym; konsekwencją późnego podejmowania przez dysponentów części decyzji w sprawie blokady wydatków jest niemożność skorzystania przez Ministra Finansów z uprawnienia wskazanego w art. 177 ust. 6 ufp¹³;
- niezrealizowanie dotychczas wniosku nr 4, sformułowanego w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 12 kwietnia 2022 r. o dokonanie aktualizacji zarządzenia w sprawie nadzoru i kontroli.

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych w części 24. Sprawozdania łączne sporządzono terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek), a kwoty wykazane przez dysponenta trzeciego stopnia (Urząd obsługujący Ministra) wynikały z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość i rzetelność sporządzonych sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Sprawozdania przedstawiają wiarygodne dane o dochodach i wydatkach oraz związanych z nimi należnościach i zobowiązaniach.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Dochody budżetowe

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r. kontrola dochodów budżetowych w części 24 została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

W ustawie budżetowej na rok 2022¹⁵ dochody budżetowe w części 24 zaplanowano w kwocie 6 331 tys. zł. Zrealizowane dochody wyniosły 17 911,6 tys. zł, tj. 282,9% dochodów planowanych, i były wyższe o 47% od dochodów wykonanych w 2021 r.¹⁶

¹¹ Kwota nieuwzględniająca zwiększeń z rezerwy ogólnej budżetu państwa.

¹² W tym środki: zmniejszające plan wydatków dysponenta trzeciego stopnia na podstawie decyzji Ministra – 16 283,9 tys. zł, zablokowane na podstawie decyzji Ministra Finansów – 850,4 tys. zł oraz niewydatkowane (pomniejszone o przyznane a niewykorzystane środki rezerwy celowych budżetu państwa) – 9 793,3 tys. zł.

¹³ Zgodnie z art. 177 ust. 6 ufp, Minister Finansów, po uzyskaniu pozytywnej opinii sejmowej komisji właściwej do spraw budżetu, może utworzyć nową rezerwę celową i przenieść do tej rezerwy kwoty wydatków zablokowane na podstawie ust. 1 pkt 2 i 3.

¹⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁵ Ustawa budżetowa na rok 2022 z dnia 17 grudnia 2021 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 270).

¹⁶ Dochody wykonane w 2021 r. – 12 182 tys. zł.

Najwyższe dochody zrealizowano w dziale 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (15 125 tys. zł) i wynikały one głównie z wpływów ze zwrotów niewykorzystanych dotacji oraz płatności (9 589,8 tys. zł)¹⁷.

W Urzędzie obsługującym Ministra (dysponent trzeciego stopnia) dochody budżetowe na 2022 r. zaplanowano w kwocie 619 tys. zł. Zrealizowane dochody wyniosły 597,3 tys. zł, tj. o 21,7 tys. zł (3,5%) mniej niż planowano i o 113,4 tys. zł więcej niż zrealizowano w 2021 r. Największy udział w dochodach stanowiły wpływy z tytułu najmu i dzierżawy składników majątkowych (355,9 tys. zł, tj. 59,6% ogółu dochodów).

Stan należności pozostałych do zapłaty w części 24 na koniec 2022 r. wynosił łącznie 9 808,6 tys. zł, w tym 8 772,3 tys. zł stanowiły zaległości netto, tj. należności pozostałe do zapłaty, których termin zapłaty minął i mogą być egzekwowane. Najwyższe należności, w tym zaległości, wystąpiły w dziale 801 – Oświata i wychowanie i wyniosły odpowiednio: 5 903,5 tys. zł i 5 140,9 tys. zł (m.in. z tytułu naliczonych kar i odsetek oraz odszkodowań w ramach zadań inwestycyjnych realizowanych w szkolnictwie artystycznym). W stosunku do roku poprzedniego nastąpił wzrost kwoty należności o 28,6% (z 7 629,5 tys. zł), w tym zaległości o 18% (z 7 436,7 tys. zł).

Na koniec 2022 r. w Urzędzie obsługującym Ministra stan należności pozostałych do zapłaty wyniósł 753,4 tys. zł, w tym zaległości netto 542,9 tys. zł (m.in. z tytułu wypłaconych a nierozliczonych stypendiów). W porównaniu do roku 2021 należności były wyższe o 447 tys. zł, a zaległości – o 364,5 tys. zł.

(akta kontroli str. 13-14, 1381-1413, 1446-1452, 1509, 1764-1768, 1772-1778, 1819-1823, 2730)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OBSZAR

2. Wydatki

2.1. Wydatki budżetu państwa

Opis stanu
faktycznego

W ustawie budżetowej na 2022 r. w części 24 zaplanowano wydatki w wysokości 5 165 890 tys. zł. Plan wydatków został zwiększony środkami rezerwy ogólnej budżetu państwa (43 614,2 tys. zł), rezerw celowych (95 731 tys. zł) oraz w wyniku przeniesienia planowanych wydatków budżetowych określonych w ustawie budżetowej (5 207 tys. zł)¹⁸, a – na podstawie decyzji ministra właściwego do spraw finansów publicznych¹⁹ – zmniejszony o kwotę 5 867 tys. zł. Plan po zmianach wyniósł 5 304 575,3 tys. zł. Zrealizowane w 2022 r. wydatki wyniosły 5 144 206,4 tys. zł (97% planu po zmianach) i były niższe o 541 915,1 tys. zł od wydatków zrealizowanych w 2021 r.²⁰

¹⁷ Wpływy sklasyfikowane w §§: 295 – Wpływy ze zwrotów niewykorzystanych dotacji oraz płatności; 669 – Wpływy ze zwrotów niewykorzystanych dotacji oraz płatności, dotyczące dochodów majątkowych.

¹⁸ Na podstawie rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 9 września 2022 r. w sprawie przeniesienia planowanych wydatków budżetowych określonych w ustawie budżetowej na rok 2022 (Dz. U. poz. 1920). Zgodnie z § 2 ww. rozporządzenia przenosi się planowane wydatki budżetowe z części 25 – Kultura fizyczna, dział 926 – Kultura fizyczna, w kwocie 5 207 000 zł, do części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego oraz dział 750 – Administracja publiczna.

¹⁹ Na podstawie decyzji Ministra Finansów z dnia 22 grudnia 2021 r. (MF/BP4.4143.16.6.2022.RC) budżet części 24 został zmniejszony o kwotę 5 867 tys. zł, z czego w dziale 750 – 850,4 tys. zł oraz w dziale 801 – 4 933,5 tys. zł, w tym środki pochodzące z rezerw celowych z poz. 29 – 3 287 tys. zł oraz poz. 26 – 346 tys. zł, a także w dziale 854 – 83 tys. zł (środki pochodzące z rezerw celowych z poz. 29).

²⁰ Tj. 5 686 121,5 tys. zł, w tym 994 702,2 tys. zł – środki ujęte w wykazie wydatków niewygasających z upływem 2021 r. Faktyczne wykonanie wydatków za 2021 r., w związku z niepełnym wykonaniem

(akta kontroli str. 7-12, 172-179, 1414-1445, 1511-1514)

Środki rezerwy ogólnej budżetu państwa zostały przyznane w wysokości 43 614,2 tys. zł (po korektach) dla 14 podmiotów realizujących, tj.:

- 1) Zamku Królewskiego na Wawelu na zakup obrazu Tycjana pt. „Alegoria miłości” oraz sześciu gobelinów z herbami – 9 480 tys. zł (wydatkowano 9 175,8 tys. zł);
- 2) Klasztoru Braci Mniejszych Kapucynów w Lubartowie na realizację zadania pn. „Renowacja i termomodernizacja zespołu kościelno-klasztornego Zakonu Braci Mniejszych Kapucynów w Lubartowie” – 5 766,6 tys. zł (wydatkowano 100%);
- 3) Narodowego Instytutu Konserwacji Zabytków²¹ na dotację podmiotową – 5 025,4 tys. zł (wydatkowano 4 726 tys. zł, tj. 94%);
- 4) Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku na zadanie pn. „Zakup rzeźby Ursuli von Rydingsvard pt. *Ocean Voices* oraz zakup licencji na wykonanie kopii rzeźby i wykonanie kopii w postaci odlewu w brązie rzeźby *Pierwsza Ursuli von Rydingsvard* – 4 263,3 tys. zł (wydatkowano 100%);
- 5) Opactwa Św. Wojciecha Mniszek Benedyktynek w Staniątkach na realizację zadania pn. „Wirydarze dziedzictwa benedyktyńskiego – rewaloryzacja i adaptacja zabytkowych obiektów w Opactwie Św. Wojciecha Mniszek Benedyktynek” – 4 000 tys. zł (wydatkowano 100%);
- 6) Parafii Rzymskokatolickiej pw. Świętej Trójcy w Wyszogrodzie na realizację zadania pn. „Wyszogród, Kościół pw. Św. Trójcy, polichromia (1908 r.): odświeżanie i konserwacja malowideł” – 3 707,2 tys. zł (wydatkowano 100%);
- 7) Opery Wrocławskiej na realizację projektu „Opera Młodych” – 2 900 tys. zł (wydatkowano 100%);
- 8) MKiDN na dofinansowanie zadań w ramach programu Ministra „Groby i cmentarze wojenne w kraju” – 2 864,8 tys. zł (wydatkowano 2 785,7 tys. zł, tj. 97,2%, na realizację 30 umów);
- 9) Fundacji Klasztor Księgi Henrykowskiej na realizację zadania pn. „Dokończenie remontu dachu i konstrukcji budynku oficyny północnej wraz z konserwacją stolarki okiennej pierwotnej w Pocysterskim Zespole Klasztornym w Henrykowie, Pl. Cystersów” – 2 287,4 tys. zł (wydatkowano 100%);
- 10) Muzeum Narodowego w Krakowie na zakup rzeźby „Mocny” Ursuli von Rydingsvard – 1 319,6 tys. zł (wydatkowano 100%);
- 11) Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Sarnakach na realizację zadania pn. „Sarnaki, kościół pw. Św. Stanisława BM, organy – kontynuacja prac (renowacja: wiatrownic, mechanizmu dźwiękowego, mechanizmu powietrznego, intonacja głosów)” – 740 tys. zł (wydatkowano 100%);
- 12) Ośrodka „Pamięć i Przyszłość” we Wrocławiu na realizację zadania pn. „Kształtowanie europejskiej pamięci o ofiarach systemów totalitarnych” – 613 tys. zł (wydatkowano 100%);
- 13) Biura Programu „Niepodległa” na dofinansowanie realizacji kampanii upamiętniającej agresję Niemiec i ZSRR na Polskę we wrześniu 1939 r. – 447,8 tys. zł (wydatkowano 100%);
- 14) Parafii Rzymskokatolickiej pw. Wniebowzięcia NMP i Św. Józefa Rzemieślnika Ojców-Grodzisko na realizację zadania pn. „Ojców, kaplica pw. Św. Józefa Rzemieślnika: prace konserwatorskie przy nawarstwieniach ściennych na elewacjach” – 198 tys. zł (wydatkowano 100%).

(akta kontroli str. 180-434, 1599)

wydatków niewygasających z upływem 2021 r., wyniosło 5 504 567,3 tys. zł, w tym 813 148 tys. zł – wydatki niewygasające z upływem 2021 r.

²¹ Państwowa instytucja kultury utworzona na podstawie zarządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 19 kwietnia 2022 r. w sprawie utworzenia państwowej instytucji kultury – Narodowego Instytutu Konserwacji Zabytków (Dz. Urz. MKiDN poz. 29).

Środki rezerw celowych budżetu państwa w wysokości 92 015 tys. zł (po uwzględnieniu wydatków zablokowanych w kwocie 3 716 tys. zł²²) zostały wykorzystane w 96%, tj. w kwocie 88 320,1 tys. zł²³, w tym m.in. na:

- realizację projektu pn. „Kompleksowa modernizacja energetyczna wybranych państwowych placówek szkolnictwa artystycznego w Polsce” w ramach Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko 2014-2020”²⁴ (poz. 8) – z przyznanych środków w wysokości 13 786,6 tys. zł wydatkowano 13 777,6 tys. zł;
- realizację płatności okresowych dla projektów wdrażanych w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021²⁵ (poz. 8) – z przyznanych środków w wysokości 11 669 tys. zł wydatkowano 10 137,4 tys. zł;
- sfinansowanie wynagrodzeń nauczycieli specjalistów oraz dodatkowych zajęć specjalistycznych z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, wyposażenie szkół artystycznych w podręczniki, materiały edukacyjne i ćwiczeniowe, w tym w ramach „Rządowego programu pomocy uczniom niepełnosprawnym” oraz na realizację innych zadań (poz. 26) – z przyznanych (po uwzględnieniu blokady na kwotę 346 tys. zł) środków w wysokości 2 629,7 tys. zł wydatkowano 2 571,6 tys. zł;
- sfinansowanie skutków podwyższenia wynagrodzeń nauczycieli, w tym nauczycieli początkujących zatrudnionych w szkołach artystycznych prowadzonych przez Ministra (poz. 29) – z przyznanych (po uwzględnieniu blokady na kwotę 3 370 tys. zł) środków w wysokości 23 975,9 tys. zł wydatkowano 23 418,8 tys. zł;
- podniesienie przeciętnego wynagrodzenia pracowników archiwów państwowych (poz. 44) – z przyznanych środków w wysokości 15 000 tys. zł wydatkowano 14 943,8 tys. zł;
- zwiększenie funduszu wynagrodzeń uczelni artystycznych w celu realizacji jednorazowych wypłat (poz. 44) – przyznane środki w wysokości 6 818 tys. zł, zostały wydatkowane w całości;
- przygotowanie i realizację inwestycji w zakresie odbudowy Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ul. Królewskiej w Warszawie dla spółki Pałac Saski Sp. z o.o. (poz. 63) – z przyznanych środków w wysokości 9 800 tys. zł wydatkowano 8 190,9 tys. zł;
- sfinansowanie przez Centrum Rozwoju Przemysłów Kreatywnych²⁶ zadania pn. „Innowacyjne projekty Centrum Rozwoju Przemysłów Kreatywnych w ramach statutu instytucji realizującej założenia Programu GovTech Polska” (poz. 64) – z przyznanych środków w wysokości 6 100 tys. zł wydatkowano 6 067,3 tys. zł²⁷.

(akta kontroli str. 440-554, 1592-1594)

W 2022 r. Minister dokonał blokad planowanych wydatków w części 24 na łączną kwotę 101 362,3 tys. zł, w tym:

²² Z poz. 29 – 3 370 tys. zł oraz z poz. 26 – 346 tys. zł.

²³ W odniesieniu do wydatkowania środków w łącznej kwocie 559,8 tys. zł MKiDN zgłosiło na etapie analizy rozliczeń uwagi i zawnioskowało o zwrot środków. Według stanu na 31 marca 2023 r. – sprawa w toku.

²⁴ Dalej: POliŚ.

²⁵ Dalej: MFEOG.

²⁶ Państwowa instytucja kultury utworzona na podstawie zarządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 31 maja 2022 r. w sprawie utworzenia państwowej instytucji kultury – Centrum Rozwoju Przemysłów Kreatywnych (Dz. Urz. MKiDN poz. 57), dalej: CRPK.

²⁷ W odniesieniu do wydatkowania środków w łącznej kwocie 559,8 tys. zł MKiDN zgłosiło na etapie analizy rozliczeń uwagi i zawnioskowało o zwrot środków. Według stanu na 31 marca 2023 r. – sprawa w toku.

- 1) na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 2 i ust. 3 pkt 2 ufp²⁸ w łącznej kwocie 5 867 tys. zł²⁹, która następnie – na podstawie decyzji Ministra Finansów z dnia 22 grudnia 2022 r. – zmniejszyła budżet części 24;
- 2) na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 3 pkt 2 ufp w łącznej kwocie 4 011,8 tys. zł³⁰; wystąpiły opóźnienia i/lub nadmiar środków u dysponentów niższego stopnia: archiwów państwowych (850,1 tys. zł, w tym 596,9 tys. zł na wydatki i zakupy inwestycyjne) oraz Urzędu obsługującego Ministra (3 161,7 tys. zł³¹, w tym 515,1 tys. zł na wydatki inwestycyjne); blokady wydatków zostały dokonane przez Ministra niezwłocznie po otrzymaniu zgłoszeń od dysponentów niższego stopnia;
- 3) na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 2 i ust. 3 pkt 2 ufp w łącznej kwocie 91 483,5 tys. zł³²; wystąpiły opóźnienia w realizacji zadań w ramach: programu wieloletniego „Budowa Muzeum Historii Polski w Warszawie”³³ oraz programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025”³⁴ przez Bibliotekę Narodową oraz Instytut Książki.
Ministerstwo było informowane przez nadzorowane instytucje kultury o trudnościach w realizacji zadań oraz o niemożności wydatkowania ww. środków od listopada 2022 r.:
 - Muzeum Historii Polski poinformowało Departament Finansowy w piśmie z dnia 15 listopada 2022 r. o istnieniu ryzyka niewydatkowania środków na kwotę ok. 125 mln zł. Muzeum w kolejnym piśmie z dnia 6 grudnia 2022 r.³⁵, skierowanym do Ministra, poinformowało o niewykorzystaniu 70 523,5 tys. zł. Ostatecznie łączna kwota blokady wydatków na realizację PW „Budowa MHP” wyniosła 77 801,5 tys. zł. Wynikało to z objęcia blokadą środków, które zwiększyły – na podstawie decyzji Ministra z dnia 21 listopada oraz 7 grudnia 2022 r.³⁶ – planowane wydatki na realizację PW „Budowa MHP” w wysokości 7 278,1 tys. zł³⁷;

²⁸ Zgodnie z art. 177 ust. 1 ufp, w przypadku stwierdzenia opóźnień w realizacji zadań (pkt 2), nadmiaru posiadanych środków (pkt 3) może być podjęta decyzja o blokowaniu planowanych wydatków budżetowych. Według art. 177 ust. 3 pkt 2 ufp, decyzje o blokowaniu planowanych wydatków, w przypadkach określonych w ust. 1, podejmują dysponenti części budżetowych – w zakresie ich części budżetu państwa.

²⁹ Razem siedem decyzji, w tym: dwie z dnia 13 grudnia 2022 r. na łączną kwotę 850,4 tys. zł oraz pięć z dnia 15 grudnia 2022 r. na łączną kwotę 5 016,6 tys. zł (z czego: 1 300,5 tys. zł na wydatki inwestycyjne, 3 716 tys. zł pochodzące z rezerw celowych budżetu państwa poz. 26 i poz. 29).

³⁰ Razem 14 decyzji, w tym: trzy na łączną kwotę 1 117,3 tys. zł z dnia 27 grudnia 2022 r. (z czego na wydatki inwestycyjne – 495,1 tys. zł); 11 na łączną kwotę 3 894,5 tys. zł z dnia 30 grudnia 2022 r. (z czego na zakupy i wydatki inwestycyjne – 616,9 tys. zł).

³¹ Z czego 127,4 tys. zł ze środków rezerw celowych budżetu państwa (poz. 8 i poz. 63).

³² Razem trzy decyzje z dnia 21 grudnia 2022 r. na łączną kwotę 91 483,4 tys. zł (z czego 85 091,8 tys. zł na wydatki majątkowe).

³³ W dniu 21 lipca 2015 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Budowa Muzeum Historii Polski w Warszawie” – Komunikat Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 30 lipca 2015 r. o podjęciu przez Radę Ministrów uchwały w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Budowa Muzeum Historii Polski w Warszawie” (M. P. poz. 755); dalej: PW „Budowa MHP”.

³⁴ W dniu 21 maja 2021 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025” – Komunikat Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu z dnia 15 czerwca 2021 r. o podjęciu przez Radę Ministrów uchwały w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025” (M. P. poz. 566); dalej: PW NPRCz 2.0.

³⁵ Od daty powzięcia informacji o niemożności wydatkowania środków przez Muzeum (tj. od 6 grudnia 2022 r.) do daty podjęcia decyzji o zablokowaniu wydatków (tj. 21 grudnia 2022 r.) upłynęło 15 dni.

³⁶ W decyzjach Ministra z dnia 21 listopada i 7 grudnia 2022 r. wskazano m.in., że zmiany polegają na „zwiększeniu środków na dotację celową na wydatki majątkowe (...) na realizację programu wieloletniego „Budowa Muzeum Historii Polski w Warszawie”. Od daty podjęcia decyzji o zwiększeniu wydatków na realizację PW „Budowa MHP” do daty podjęcia decyzji o zablokowaniu wydatków upłynęło odpowiednio: 30 i 14 dni.

³⁷ Powyższe środki nie zostały wydatkowane na inne cele, tj. 6 998,2 tys. zł na wypłatę pomocy socjalnej dla twórców i artystów oraz sfinansowanie kosztów obsługi tych wypłat oraz 279,9 tys. zł na realizację zadań objętych ustawą z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 103, ze zm.).

- Instytut Książki poinformował Departament Mecenatu Państwa pismami z dnia 24 listopada i 2 grudnia 2022 r.³⁸ o trudnościach w realizacji zadań w ramach PW „NPRCz 2.0” oraz o niemożności wydatkowania środków planowanych na 2022 r. Departament ten w dniu 7 grudnia 2022 r. przekazał do Departamentu Finansowego informację o niewykorzystaniu przez Instytut środków w kwocie 7 290,3 tys. zł;
- Biblioteka Narodowa poinformowała Departament Mecenatu Państwa pismami z dnia 10 i 28 listopada 2022 r.³⁹ o trudnościach w realizacji zadań w ramach PW „NPRCz 2.0” oraz o niemożności wydatkowania środków planowanych na 2022 r. Departament ten w dniu 7 grudnia 2022 r. przekazał do Departamentu Finansowego informację o niewykorzystaniu przez Bibliotekę środków w kwocie 6 391,6 tys. zł.

Minister, Dyrektor Departamentu Mecenatu Państwa, pan Mateusz Adamkowski oraz Dyrektor Departamentu Finansowego, pan Wojciech Kwiatkowski stwierdzili, że działania na rzecz zablokowania ww. wydatków zostały podjęte niezwłocznie.

NIK zauważa, że od daty powzięcia informacji o trudnościach w realizacji zadań oraz o niemożności wydatkowania środków przez instytucje kultury do daty podjęcia decyzji o zablokowaniu wydatków upłynęło odpowiednio: 15, 19 i 23 dni; natomiast od daty podjęcia decyzji o zwiększeniu wydatków na realizację PW „Budowa MHP” (dotyczy kwoty 7 278,1 tys. zł) do daty podjęcia decyzji o zablokowaniu wydatków upłynęło odpowiednio: 30 i 14 dni. Ponadto konsekwencją późnego podejmowania przez dysponentów części decyzji w sprawie blokady wydatków jest niemożność skorzystania przez Ministra Finansów z uprawnienia wskazanego w art. 177 ust. 6 ufp, tj. utworzenia – po uzyskaniu pozytywnej opinii sejmowej komisji właściwej do spraw budżetu – nowej rezerwy celowej i przeniesienia do tej rezerwy zablokowanej kwoty wydatków.

(akta kontroli str. 98-167, 1530-1532, 1586-1587, 1616-1618, 1711-1714)

Na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (dział 921) wydatkowano łącznie 2 897 295,9 tys. zł (tj. 95,1% planu po zmianach), na oświatę i wychowanie (dział 801) – 1 261 973,2 tys. zł (99,8% planu po zmianach), zaś na szkolnictwo wyższe i naukę (dział 730) – 823 330,3 tys. zł (99,8% planu po zmianach). Wydatki w pozostałych działach kształtowały się następująco: 750 – Administracja publiczna – 111 398,3 tys. zł (93,6% planu po zmianach), 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza – 49 925,2 tys. zł (100%), 752 – Obrona narodowa – 163,5 tys. zł (44,4%), 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa – 119,9 tys. zł (85,6%).

Największą grupę zrealizowanych wydatków w części 24 stanowiły wydatki na subwencje i dotacje (podmiotowe oraz celowe na wydatki bieżące⁴⁰) w łącznej wysokości 2 958 667,1 tys. zł⁴¹, tj. 99,4% planu po zmianach, z czego w formie:

- dotacji podmiotowej – 1 739 738,3 tys. zł, w tym dla: 133 instytucji kultury oraz sześciu państwowych osób prawnych⁴² – 1 614 819,1 tys. zł, a także 142 szkół artystycznych – 85 270,2 tys. zł oraz 19 uczelni artystycznych – 39 649 tys. zł;

³⁸ Od daty powzięcia informacji o niemożności wydatkowania środków przez Instytut Książki (tj. od 2 grudnia 2022 r.) do daty podjęcia decyzji o zablokowaniu wydatków (tj. 21 grudnia 2022 r.) upłynęło 19 dni.

³⁹ Od daty powzięcia informacji o niemożności wydatkowania środków przez Bibliotekę Narodową (tj. od 28 listopada 2022 r.) do daty podjęcia decyzji o zablokowaniu wydatków (tj. 21 grudnia 2022 r.) upłynęły 23 dni.

⁴⁰ Obwieszczenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 maja 2022 r. w sprawie wykazu jednostek wraz z kwotami subwencji, dotacji podmiotowej i celowej na wydatki bieżące przyznanych poszczególnym jednostkom na 2022 r. (Dz. Urz. MKiDN poz. 40).

⁴¹ W tym 13 521,6 tys. zł na dotacje stanowiła kwota na współfinansowanie projektów ze środków budżetu Unii Europejskiej (UE).

- subwencji dla 19 uczelni artystycznych – 710 655 tys. zł;
- dotacji celowej na wydatki bieżące – 508 273,8 tys. zł, z czego: dla podległych i nadzorowanych instytucji kultury na realizację projektów – 198 287 tys. zł⁴³; dla Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej na udzielenie wsparcia finansowego określonego w ustawie z dnia 9 listopada 2018 r. o finansowym wspieraniu produkcji audiowizualnej⁴⁴ – 98 297 tys. zł; dla państwowych instytucji kultury na dofinansowanie zadań bieżących objętych mecenatem państwa – 92 816 tys. zł⁴⁵; w ramach programów rządowych – 78 601,4 tys. zł⁴⁶.

(akta kontroli str. 15, 1519, 1177-1178, 1414-1445, 1619-1620)

Dysponent główny zaplanował w dziale 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego wydatki na dotacje celowe na zadania z zakresu mecenatu państwa⁴⁷ na poziomie 513 568 tys. zł, w tym na finansowanie lub dofinansowanie:

- ustawowo określonych zadań bieżących realizowanych przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych – 403 968 tys. zł (§ 2840),
- prac remontowych i konserwatorskich obiektów zabytkowych przekazane jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych – 65 000 tys. zł (§ 2720),
- prac remontowych i konserwatorskich obiektów zabytkowych przekazane jednostkom zaliczanym do sektora finansów publicznych – 42 000 tys. zł (§ 2730),
- zadań zleconych do realizacji fundacjom – 1 300 tys. zł (§ 2810),
- zadań zleconych do realizacji stowarzyszeniom – 1 300 tys. zł (§ 2820).

NIK zauważa, że wykorzystanie planowanych środków na dotacje celowe na zadania z zakresu mecenatu państwa wyniosło 68 883,1 tys. zł⁴⁸ (13,4% planu przed zmianami), w tym w § 2840 – 5 614,3 tys. zł (1,4% planu przed zmianami). Pozostałe środki – na podstawie decyzji Ministra – zwiększyły m.in. wydatki na dotacje celowe z budżetu państwa dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych (§ 2800) oraz dotacje podmiotowe dla podległych i nadzorowanych instytucji.

Dyrektor Departamentu Finansowego, pan Wojciech Kwiatkowski stwierdził m.in., że: „W ramach powyższych środków zabezpieczono również środki na działalność nowych instytucji (...), na sfinansowanie zadań koniecznych do zrealizowania w 2022 roku dotyczących rocznic, obchodów i jubileuszy (...), na zwiększenia dotacji podmiotowych dla instytucji na wsparcie przy niedoborze środków na pokrycie kosztów z tytułu zwiększenia płacy minimalnej”.

⁴² Tj. Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej, Centrum Dialogu im. Juliusza Mieroszewskiego (wcześniej – Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia), Polskiej Agencji Prasowej S.A., Instytutu Solidarności i Męstwa im. Witolda Pileckiego (dalej: Instytut Pileckiego), Pałacu Saskiego Sp. z o.o.

⁴³ Wydatki sklasyfikowane w § 2800 – Dotacja celowa z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych.

⁴⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 198.

⁴⁵ Wydatki sklasyfikowane w § 2240 – Dotacja celowa przekazana z budżetu państwa dla państwowej instytucji kultury na dofinansowanie zadań bieżących objętych mecenatem państwa, wykonywanych w ramach programów ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego przez samorządowe instytucje kultury oraz w § 2250 – Dotacja celowa przekazana z budżetu państwa dla państwowej instytucji kultury na dofinansowanie zadań bieżących objętych mecenatem państwa, wykonywanych w ramach programów ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego przez jednostki niezaliczane do sektora finansów publicznych.

⁴⁶ Wcześniej – Programy Ministra. Wydatki ponoszone w ramach programów: „Ochrona zabytków” – 58 147,8 tys. zł; „Teatr” – 8 574,7 tys. zł; „Wspieranie archiwów, bibliotek i muzeów poza krajem” – 6 750,4 tys. zł; „Groby i cmentarze wojenne w kraju” – 4 409,6 tys. zł; „Wydarzenia artystyczne dla dzieci i młodzieży” – 342 tys. zł; „Rozwój sektorów kreatywnych” – 225 tys. zł; „Infrastruktura kultury” – 151,9 tys. zł.

⁴⁷ Dotacje udzielane w ramach programów rządowych (wcześniej – Programów Ministra).

⁴⁸ Kwota nieuwzględniająca zwiększeń z rezerwy ogólnej budżetu państwa.

(akta kontroli str. 1526-1527, 1683-1710)

Na wydatki bieżące jednostek budżetowych zaplanowano 1 498 121 tys. zł, a po zmianach – 1 511 463,3 tys. zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 1 500 197,5 tys. zł⁴⁹, tj. 99,2% wydatków po zmianach. Największe wydatki bieżące zostały poniesione przez: szkoły artystyczne (1 158 780,4 tys. zł), archiwa (224 293,2 tys. zł) oraz Urząd obsługujący Ministra (117 184,1 tys. zł, w tym 108 821,1 tys. zł w dziale 750 – Administracja publiczna). Środki przeznaczono na prowadzenie działalności: dwóch dysponentów II stopnia (Centrum Edukacji Artystycznej i Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych) oraz 301 dysponentów trzeciego stopnia (w tym 265 szkół i placówek artystycznych).

(akta kontroli str. 15, 1414-1445, 1519)

Przeciętne zatrudnienie w części 24, w przeliczeniu na pełne etaty, w 2022 r. wyniosło 19 899 osób⁵⁰ i było wyższe w porównaniu do przeciętnego zatrudnienia w 2021 r. o 70 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto⁵¹ w 2022 r. wyniosło 6 521,76 zł i w porównaniu z przeciętnym wynagrodzeniem w 2021 r. było wyższe o 313,47 zł, tj. 5%.

W Urzędzie obsługującym Ministra (dział 750) przeciętne zatrudnienie, w przeliczeniu na pełne etaty, wyniosło w 2022 r. 483 osoby, tj. o 31 osób więcej niż w 2021 r. Na wynagrodzenia w dziale 750 wydatkowano 62 357,5 tys. zł, tj. o 12 588,7 tys. zł więcej w porównaniu do 2021 r. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego w MKiDN wyniosło 10 759 zł i w porównaniu do 2021 r. było wyższe o 1 586 zł, tj. o 17,3%.

W 2022 r. zawarto 52 umowy zlecenia na łączną kwotę 686,1 tys. zł, w tym na zadania podstawowe – 44 umów na łączną 524,3 tys. zł oraz na zadania pomocnicze – osiem umów na łączną kwotę 161,8 tys. zł, a także jedną umowę o dzieło na kwotę 23,5 tys. zł. W porównaniu do 2021 r. poniesiono niższe wydatki na umowy zlecenia o 366,5 tys. zł, przy czym wykonywała je jedna osoba więcej.

(akta kontroli str. 1468-1472, 1516-1518, 1770-1771, 2090-2091, 2740-2745)

Na świadczenia na rzecz osób fizycznych wydatkowano 20 068,2 tys. zł⁵², tj. 98,4% planu po zmianach, z czego na stypendia – 15 617,1 tys. zł⁵³ (tj. 77,8% wydatków ogółem na świadczenia).

(akta kontroli str. 1414-1432, 1519)

Na wydatki majątkowe zaplanowano 712 438 tys. zł⁵⁴, a po zmianach – 794 904,7 tys. zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 665 273,6 tys. zł⁵⁵, tj. 83,7% planu po zmianach⁵⁶, w formie:

- dotacji celowej dla jednostek sektora finansów publicznych (§§ 622, 656) – 412 184,7 tys. zł⁵⁷, z czego dla muzeów – 278 296,2 tys. zł;

⁴⁹ W tym 13 974,4 tys. zł stanowiła kwota na współfinansowanie projektów ze środków budżetu UE.

⁵⁰ Dotyczy pracowników zatrudnionych w MKiDN oraz w instytucjach podległych Ministrowi lub przez niego nadzorowanych (m.in. w archiwach państwowych, uczelniach i szkołach artystycznych).

⁵¹ Łącznie z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym.

⁵² W tym 2,8 tys. zł stanowiła kwota na współfinansowanie projektów ze środków budżetu UE.

⁵³ Wydatki sklasyfikowane w §§: 324 – stypendia dla uczniów i 325 – stypendia różne.

⁵⁴ Obwieszczenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 24 marca 2022 r. w sprawie wykazu jednostek wraz z kwotami dotacji celowych na wydatki inwestycyjne przyznanych poszczególnym jednostkom na 2022 r. (Dz. Urz. MKiDN poz. 18).

⁵⁵ W tym 69 317,6 tys. zł stanowiła kwota na współfinansowanie projektów ze środków budżetu UE.

⁵⁶ Główną przyczyną niepełnego wydatkowania środków były opóźnienia w realizacji zadań w ramach PW „Budowa MHP” oraz PW NPRCz 2.0.

⁵⁷ W tym: 5 665,3 tys. zł w ramach programu „Ochrona zabytków” oraz 456,9 tys. zł w ramach programu „Infrastruktura kultury”.

- dotacji celowej dla państwowej instytucji kultury na dofinansowanie zadań inwestycyjnych objętych mecenatem państwa (§§ 654, 655) – 78 929,2 tys. zł;
- dotacji celowej dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych (§ 623) – 39 795,7 tys. zł⁵⁸;
- dotacji celowej w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich (§ 620) – 36 950,9 tys. zł;
- dotacji celowej na inwestycje i zakupy inwestycyjne realizowane przez gminę oraz powiat na podstawie porozumień z organami administracji rządowej (§§ 632, 642) – 1 084,5 tys. zł⁵⁹

oraz na wydatki inwestycyjne i wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych (§§ 605, 606, 658) – 96 328,5 tys. zł.

Minister, przed dokonaniem zmian w planie wydatków majątkowych, występował do Ministra Finansów – na podstawie art. 171 ust. 3 i 4 upf – o wyrażenie zgody.

(akta kontroli str. 1519)

Zobowiązania w części 24 na koniec 2022 r. wyniosły 94 545,9 tys. zł⁶⁰ (w tym zobowiązania Urzędu obsługującego Ministra – 4 986,8 tys. zł) i wynikały głównie z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego i pochodnych od wynagrodzeń. Nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

(akta kontroli str. 1414-1432, 1453-1467, 1779-1788)

W zakresie części 24 budżetu państwa w wykazie wydatków niewygasających z upływem 2021 r.⁶¹ ujęto 153 zadania na łączną kwotę 994 702,2 tys. zł, z czego wydatkowano 813 148 tys. zł (tj. 81,7% planowanych), w tym:

- 129 zadań na łączną kwotę 806 221,5 tys. zł zrealizowano w całości bądź na poziomie powyżej 80%⁶² w łącznej wysokości 779 397,2 tys. zł (w 96,7% planu);
- 21 zadań na łączną kwotę 187 488,7 tys. zł zrealizowano na poziomie poniżej 80% w łącznej wysokości 33 750,8 tys. zł (tj. 18% planowanych);
- trzech zadań na łączną kwotę 992 tys. zł nie zrealizowano⁶³.

Łącznie nie wydatkowano 181 554,2 tys. zł (18,3% planu), a najwyższe kwotowo niewykonanie wydatków dotyczyło następujących rozdziałów:

- 92113 – Centra kultury i sztuki – 41 283,2 tys. zł, w tym m.in. Narodowy Instytut Fryderyka Chopina na budowę Międzynarodowego Centrum Muzyki w Żelazowej

⁵⁸ W tym: 9 811,8 tys. zł w ramach programu „Infrastruktura kultury” oraz 46,6 tys. zł w ramach programu „Groby i cmentarze wojenne w kraju” (wydatki sfinansowane ze środków rezerwy ogólnej budżetu państwa).

⁵⁹ W ramach programu „Groby i cmentarze wojenne w kraju” (wydatki sfinansowane ze środków rezerwy ogólnej budżetu państwa).

⁶⁰ W tym 95,8% kwoty zobowiązań dotyczyło wydatków bieżących, tj. 90 532,1 tys. zł, a pozostała część (4 013,8 tys. zł) – wydatków majątkowych.

⁶¹ Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w roku 2021 nie wygasają z upływem roku budżetowego (Dz. U. poz. 2407).

⁶² W tym dwa zadania, których źródłem finansowania były środki rezerwy ogólnej budżetu państwa na łączną kwotę 16 104,7 tys. zł, tj.: zadanie pn. „Zaprojektowanie i wykonanie kompletnej wystawy stałej w nowopowstającym budynku Muzeum” realizowane przez Muzeum Bitwy pod Grunwaldem w Stębarku – z kwoty 6 254,7 tys. zł wydatkowano 100%; zadanie pn. „Wirtualny Teatr Historii „Niepodległa” – zakup i wyposażenie mobilnych multimedialnych centrów edukacyjnych” realizowane przez Biuro Programu „Niepodległa” – z kwoty 9 850 tys. zł wydatkowano 9 673,3 tys. zł.

⁶³ Dot. zadań: „Produkcja instalacji Polish Whirl przez Instytut Adama Mickiewicza” – 160 tys. zł (wg informacji zawartych w „Karcie oceny zadania”, przyczyną niezrealizowania zadania było wycofanie się wykonawcy koncepcji z udziału w projekcie); „Przebudowa pomieszczeń w budynku Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych na potrzeby serwerowni – 625 tys. zł (wg informacji zawartych w „Karcie oceny zadania”, podjęto decyzję o tymczasowym wstrzymaniu realizacji inwestycji z uwagi na możliwe wykorzystanie infrastruktury informatycznej innego obiektu); „Memoriał Generała Maczka w Roeselare realizowany przez Muzeum Historii Polski” – 207 tys. zł (wg informacji zawartych w „Karcie oceny zadania”, przyczyną niezrealizowania zadania były trudności komunikacyjne z partnerem belgijskim).

- Woli z zaplanowanej kwoty 41 600 tys. zł nie wydatkował 40 934,5 tys. zł (tj. 98,4%)⁶⁴;
- 92195 – Pozostała działalność – 35 481,6 tys. zł, z czego Instytut Pileckiego z łącznej zaplanowanej kwoty 155 826,8 tys. zł nie wydatkował 35 334,5 tys. zł (tj. 22,7% planu), z czego na: przebudowę i rozbudowę budynku przy ul. Siennej 82 na potrzeby siedziby Instytutu – 27 788 tys. zł (z 29 560 tys. zł)⁶⁵; zakup nieruchomości (zabytkowy kompleks „Schwanen” w miejscowości Rapperswil w Szwajcarii) – 4 776 tys. zł (ze 120 000 tys. zł)⁶⁶; modernizację i przebudowę budynku przy ul. 3 Maja 16 w Augustowie – 2 613,5 tys. zł (z 4 970,8 tys. zł)⁶⁷;
 - 92119 – Ośrodki ochrony i dokumentacji zabytków – 30 144,4 tys. zł, w tym Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów na budowę Centralnego Magazynu Muzealnego w Warszawie Narodowy z zaplanowanej kwoty 30 210 tys. zł nie wydatkował 29 891,3 tys. zł (tj. 98,9%)⁶⁸;
 - 92118 – Muzea – 20 767,7 tys. zł, w tym m.in. na: budowę Muzeum Westerplatte i rewitalizację Pola Bitwy 1939 Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku z zaplanowanej kwoty 21 060 tys. zł nie wydatkowało 12 972,7 tys. zł (61,6% planu)⁶⁹; budowę Centrum Magazynowo-Konserwatorskiego Muzeum Narodowego w Warszawie z zaplanowanej kwoty 7 960 tys. zł nie wykorzystano 4 812,5 tys. zł (60,5% planu)⁷⁰; modernizację Muzeum Plakatu wraz z rearanżacją galerii stałej Muzeum Narodowego w Warszawie z zaplanowanej kwoty 2 941,3 tys. zł nie wykorzystano 1 413,6 tys. zł (48,1% planu)⁷¹;
 - 92117 – Archiwa – 20 301,1 tys. zł, w tym m.in.: Archiwum Państwowe w Katowicach na rozbudowę siedziby z zaplanowanej kwoty 10 955,7 tys. zł nie wydatkowało 10 915,7 tys. zł (99,6% planu)⁷², Archiwum Państwowe w Warszawie na budowę nowego obiektu przy ul. Ordona z zaplanowanej kwoty 4 000 tys. zł nie wydatkowało 3 852,8 tys. zł (96,3% planu)⁷³, Narodowe Archiwum Cyfrowe na przeprowadzenie inwestycji budowlanej mającej na celu

⁶⁴ Wg informacji zawartych w „Karcie oceny zadania”, przyczyną niewydatkowania środków było opóźnienie w wyłonieniu Inżyniera Kontraktu, co z kolei miało bezpośredni wpływ na opóźnienie w ogłoszeniu postępowania na wybór Generalnego Wykonawcy robót budowlanych.

⁶⁵ Wg informacji zawartych w „Karcie oceny zadania”, głównymi przyczynami niepełnego wydatkowania środków były: złożoność techniczna i merytoryczna postępowania o udzielenie zamówień publicznych, zmiany projektowe podyktowane potrzebami Instytutu oraz sytuacja na rynku materiałów i usług budowlanych.

⁶⁶ Wg informacji zawartych w „Karcie oceny zadania”, poniesiono niższe niż planowano koszty związane z zakupem nieruchomości.

⁶⁷ Wg informacji zawartych w „Karcie oceny zadania”, przyczyną niepełnego wydatkowania środków było wydłużenie procesu wyłonienia Generalnego Wykonawcy, co skutkowało późnym (18 października 2022 r.) podpisaniem umowy.

⁶⁸ Wg informacji zawartych w „Karcie oceny zadania”, przyczyną niewydatkowania środków było unieważnienie trwającego w dniach 25 kwietnia – 7 czerwca 2022 r. postępowania przetargowego (wpłynęła jedna oferta z ceną wyższą niż kwota przeznaczona na sfinansowanie zamówienia). W powtórzonym postępowaniu wpłynęły do dnia 25 lipca 2022 r. cztery oferty – wybrano najkorzystniejszą ofertę złożoną przez Konsorcjum Polimex Infrastruktura Sp. z o.o., mimo że jej cena (143 272,7 tys. zł brutto) była wyższa niż kwota przeznaczona na sfinansowanie zamówienia – za zgodą Organizatora. Zadanie będzie realizowane w latach 2023-2024.

⁶⁹ Wg informacji zawartych w „Karcie oceny zadania”, przyczyną niewydatkowania środków było m.in. późne rozpoczęcie prac archeologicznych, długotrwałe uzyskiwanie zaleceń konserwatorskich, przedłużająca się organizacja konkursu architektoniczno-urbanistycznego.

⁷⁰ Wg informacji zawartych w „Karcie oceny zadania”, przyczyną niewydatkowania środków były m.in. przedłużające się negocjacje z biurem projektowym.

⁷¹ Wg informacji zawartych w „Karcie oceny zadania”, przyczyną niewydatkowania środków był przedłużający się proces pozyskiwania stosownych zgód i pozwoleń administracyjnych.

⁷² Przyczyną niewydatkowania środków był wydłużający się czas uzyskiwania pozwolenia na budowę i problemy z odbiorem jakościowym dokumentacji projektowej, a także nieogłoszenie postępowania (wg procedury unijnej) na wybór wykonawcy robót z uwagi na obowiązkowy termin wykorzystania środków niewygasających z upływem 2021 r.

⁷³ Przyczyną niewydatkowania środków było wstrzymanie większości prac związanych z realizacją inwestycji (m.in. przeprowadzenie postępowania przetargowego na wykonanie prac rozbiórkowych oraz przeprowadzenie robót rozbiórkowych) w związku z przedłużającą się procedurą uzyskania pozwolenia na rozbiórkę pustostanów.

dostosowanie budynku przy ul. Rakowieckiej 2D z zaplanowanej kwoty 2 500 tys. zł nie wydatkowało 2 254,6 tys. zł (90,2% planu)⁷⁴.

Urząd obsługujący Ministra z zaplanowanej kwoty wydatków niewygasających z upływem 2021 r. w wysokości 4 534,9 tys. zł wykorzystał 4 419,4 tys. zł (97,4%)⁷⁵.

(akta kontroli str. 17-96, 1733, 1769, 2748-2751)

Po kontroli wykonania w 2021 r. budżetu państwa⁷⁶ NIK sformułowała uwagę dotyczącą sposobu wydatkowania środków niewygasających, wskazując na potrzebę wypracowania mechanizmów zapewniających terminowe wydatkowanie, rozliczenie i przekazanie na wyodrębniony rachunek wydatków niewygasających środków finansowych niewykorzystanych na wydatki niewygasające z upływem roku budżetowego.

Dyrektor Departamentu Finansowego, pan Wojciech Kwiatkowski stwierdził, że – w celu realizacji ww. uwagi – w trakcie roku zostały przygotowane przez Departament aneksy do umów z instytucjami podległymi, które skróciły terminy wykonania zadań do 14 listopada 2022 r., przedłożenia informacji i terminu przekazania środków niewykorzystanych przez instytucje w celu rozliczenia zadań do 14 grudnia 2022 r. Wprowadzona została również kara umowna za opóźnienie w dotrzymaniu terminu złożenia informacji o wykorzystaniu środków. W związku z tym sprawozdania do umów zostały złożone przez instytucje podległe w terminie, zadania zostały ocenione i rozliczone przez departamenty nadzorujące i Departament Finansowy do 14 grudnia 2022 r.

W okresie od 20 grudnia 2022 r. do 31 stycznia 2023 r. do Ministerstwa wpłynęły zwroty niewykorzystanych środków niewygasających z upływem 2021 r. od sześciu beneficjentów Programu Ministra „Ochrona zabytków” i jednej państwowej instytucji kultury na łączną kwotę 110,4 tys. zł⁷⁷, z czego MKiDN przekazało na rachunek Ministerstwa Finansów 10,6 tys. zł⁷⁸, a pozostałe środki zasiliły rachunek dochodów budżetowych MKiDN. Konieczność zwrotu części dotacji celowych, których źródłem finansowania były środki niewygasające z upływem 2021 r., została stwierdzona przez pracowników Departamentu Ochrony Zabytków w MKiDN po ocenie nadesłanych przez beneficjentów dokumentów rozliczeniowych, w tym kosztorysów powykonawczych i faktur.

(akta kontroli str. 1526, 1734-1735, 1753-1755)

Szczegółowemu badaniu poddano 100% wydatków finansowanych ze środków rezerwy ogólnej budżetu państwa, w wyniku czego stwierdzono, że:

1) wnioski do Ministra Finansów o rozdysponowanie rezerwy ogólnej budżetu państwa kierowano w związku z zarządzeniami Prezesa Rady Ministrów

⁷⁴ Przyczyną niewydatkowania środków była przedłużająca się procedura przekazania nieruchomości przez m.st. Warszawa na rzecz Skarbu Państwa (wrzesień 2022 r.). Prace budowlane będą realizowane w 2023 r. w ramach przyznaných środków budżetowych.

⁷⁵ W tym z przeznaczeniem na adaptację nieużytkowanego poddasza kamienicy Lanciego na cele biurowe oraz budowę instalacji technicznych systemu bezpieczeństwa w budynkach MKiDN (4 019,7 tys. zł, tj. 100% środków planowanych), a także na przygotowanie opinii prawnej mającej na celu określenie możliwości skutecznego dochodzenia roszczeń o zwrot dotacji lub dofinansowania, służących Skarbowi Państwa - Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego przeciwko podmiotowi zagranicznemu (399,7 tys. zł, tj. 77,6% środków planowanych). Niepełne wydatkowanie środków wynikało z nierozstrzygnięcia pierwszego przetargu i ponownego oszacowania przedmiotu zamówienia na 400 tys. zł.

⁷⁶ Wystąpienie pokontrolne z dnia 12 kwietnia 2022 r., skierowane do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego po kontroli nr P/22/001 pn. „Wykonanie budżetu państwa w 2021 r.” (<https://bip.nik.gov.pl/kontrole/P/22/001/KNO/>).

⁷⁷ W tym kwota 93,4 tys. zł z tytułu podatku VAT zwrócona przez Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce (państwowa instytucja kultury).

⁷⁸ Środki zwrócone przez dwóch beneficjentów 20 i 28 grudnia 2022 r.

w sprawie przyznania środków za pośrednictwem Ministra dla konkretnej jednostki;

- 2) środki rezerwy ogólnej budżetu państwa były przeznaczone na zadania, których realizacja zakończyła się w 2022 r., co świadczy o wykonaniu wniosku pokontrolnego nr 2, sformułowanego w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 12 kwietnia 2022 r.⁷⁹;
- 3) środki rezerwy ogólnej budżetu państwa zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem w wysokości 42 930,4 tys. zł (tj. 98,4% przyznanych po zmianach)⁸⁰.

(akta kontroli str. 180-434, 1599, 1715-1729)

Szczegółowemu badaniu poddano wydatkowanie i rozliczenie środków przeznaczonych na zadania finansowane z rezerw celowych budżetu państwa – poz. 63 oraz poz. 64 – w łącznej kwocie 15 900 tys. zł (tj. 16,6% przyznanych środków rezerw celowych budżetu państwa):

- 1) środki z poz. 63 rezerw celowych w kwocie 9 800 tys. zł zostały przekazane spółce Pałac Saski Sp. z o.o. na przygotowanie i realizację inwestycji w zakresie odbudowy Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ul. Królewskiej w Warszawie⁸¹; środki zostały wydatkowane w kwocie 8 190,9 tys. zł zgodnie z przeznaczeniem⁸²;
- 2) środki z poz. 64 rezerw celowych w kwocie 6 100 tys. zł zostały przekazane Centrum Rozwoju Przemysłów Kreatywnych na realizację zadania „Innowacyjne projekty Centrum Rozwoju Przemysłów Kreatywnych w ramach statutu instytucji realizującej założenia Programu GovTech Polska” w formie dotacji podmiotowej – 3 810 tys. zł, dotacji celowej na wydatki bieżące – 1 790 tys. zł, dotacji celowej na wydatki majątkowe – 500 tys. zł.

Środki przekazane w formie dotacji podmiotowej zostały wydatkowane w 100%. Dotacja celowa na wydatki majątkowe została wydatkowana zgodnie z przeznaczeniem w kwocie 467,3 tys. zł. W wyniku analizy rozliczenia dotacji celowych na wydatki bieżące MKiDN uznało za zgodne z przeznaczeniem wydatkowanie 1 230,2 tys. zł, a zakwestionowało prawidłowość wydatków na łączną kwotę 559,8 tys. zł i pismami z dnia 6 marca 2023 r. Dyrektor DF zwrócił się do CRPK o zwrot ww. środków⁸³.

(akta kontroli str. 455-522, 523-554, 1594, 1730-1732, 1742-1752)

Badaniem szczegółowym objęto wykorzystanie w 2022 r. środków na dotacje celowe i podmiotowe w łącznej kwocie 583 241,8 tys. zł⁸⁴, z czego wydatkowano 493 664,1 tys. zł⁸⁵, a kwota 84 205,3 tys. zł została zablokowana na podstawie decyzji Ministra. W wyniku powyższego badania stwierdzono m.in., że:

⁷⁹ Wniosek nr 2 dotyczył występowania o przyznanie środków rezerwy ogólnej budżetu państwa na zadania, których realizacja zakończy się w danym roku budżetowym.

⁸⁰ Nieprawidłowość dotycząca akceptacji rozliczenia jednego z zadań została opisana w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

⁸¹ Na podstawie ustawy z dnia 11 sierpnia 2021 r. o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie odbudowy Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej w Warszawie (Dz. U. poz. 1551); dalej: ustawa o odbudowie Pałacu Saskiego.

⁸² W tym: koszty działalności Spółki – 3 389,7 tys. zł, koszty przygotowania i realizacji inwestycji – 2 940,8 tys. zł, działalność informacyjna i promocyjna – 1 860,4 tys. zł.

⁸³ Sprawa w toku – według stanu na dzień 31 marca 2023 r.

⁸⁴ Wielkość próby do szczegółowego badania, obejmująca również wydatkowanie środków z rezerwy ogólnej i rezerw celowych budżetu państwa (poz. 63 i 64), stanowiła 19,7% planowanych (po zmianach) wydatków na dotacje oraz 15,9% zrealizowanych wydatków na ten cel.

⁸⁵ W kwocie tej wydatki zakwestionowane przez Ministerstwo w toku analizy rozliczenia dotacji udzielonych Centrum Rozwoju Przemysłów Kreatywnych oraz Instytutowi Dziedzictwa Myśli Narodowej.

- 1) siedem instytucji kultury⁸⁶ z łącznej kwoty dotacji celowych na wydatki inwestycyjne w wysokości 282 988,3 tys. zł wydatkowało 211 996,5 tys. zł⁸⁷, a kwota 70 523,4 tys. zł została zablokowana na podstawie decyzji Ministra; Pismem z dnia 24 marca 2023 r. Dyrektor Departament Dziedzictwa Kulturowego zwrócił się do Panteonu Górnśląskiego o przekazanie korekty sprawozdania wraz z wyjaśnieniami do zastrzeżeń DDK sformułowanymi w wyniku analizy rozliczenia dotacji⁸⁸.
- 2) Akademia Muzyczna w Bydgoszczy przyznane na 2022 r. środki dotacji w kwocie 53 473 tys. zł na realizację programu wieloletniego „Budowa kampusu Akademii Muzycznej imienia Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy” będzie wydatkowała w 2023 r.⁸⁹;
- 3) Instytut Pileckiego wydatkował łącznie 20 800 tys. zł na objęcie udziałów w spółkach zależnych założonych w Szwajcarii (2 800 tys. zł) oraz w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej (18 000 tys. zł)⁹⁰;
- 4) cztery instytucje kultury⁹¹ z łącznej kwoty dotacji celowych (bieżących i majątkowych) na dofinansowanie zadań objętych mecenatem państwa w wysokości 133 900 tys. zł wydatkowały 117 823,9 tys. zł, a kwota 13 681,9 tys. zł została zablokowana na podstawie decyzji Ministra; Pismem z dnia 2 marca 2023 r. Ministerstwo zwróciło się do IDMN o zwrot środków w łącznej kwocie 58,5 tys. zł, w tym 39 tys. zł w związku z nieprzedłożeniem przez beneficjenta (Oficynę Wydawniczą Volumen) sprawozdania z realizacji zadania pn. „Wystawa plenerowa *Duchowni Kościoła katolickiego w służbie Rzeczypospolitej*”. Według korekty rozliczenia, przedłożonej przez IDMN, do zwrotu pozostaje kwota 43,9 tys. zł⁹²;

⁸⁶ Tj.: 1) Muzeum Historii Polski na realizację PW „Budowa MHP” – 208 346,3 tys. zł, z czego 70 523,4 tys. zł zostało zablokowane na podstawie decyzji Ministra; 2) Europejskie Centrum Filmowe CAMERIMAGE na realizację programu wieloletniego „Budowa siedziby Europejskiego Centrum Filmowego CAMERIMAGE” – 18 000 tys. zł; 3) Panteon Górnśląski w Katowicach na budowę siedziby – 16 023 tys. zł; 4) Muzeum Sztuki Nowoczesnej na przygotowanie nowej siedziby do otwarcia w 2023 r. – 4 933,8 tys. zł; 5) Narodowy Instytut Fryderyka Chopina na pokrycie zobowiązań wynikających z wyroków sądowych w ramach realizacji inwestycji pn. „Budowa Centrum Chopinowskiego przy ul. Tamka 43 w Warszawie” – 2 448,6 tys. zł; 6) Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku na pokrycie kosztów ugody sądowej w ramach realizacji inwestycji pn. „Budowa kompleksu Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku” – 17 000 tys. zł; 7) Muzeum „Pamięć i Tożsamość” im. św. Jana Pawła II na budowę siedziby stałej – 16 236,6 tys. zł.

⁸⁷ Nieprawidłowość dotycząca zrefundowania kosztów poniesionych przez Narodowy Instytut Fryderyka Chopina została opisana w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

⁸⁸ Sprawa w toku – według stanu na dzień 31 marca 2023 r.

⁸⁹ Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 29 września 2022 r. o zmianie ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, ustawy o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 oraz ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2306), środki finansowe na szkolnictwo wyższe i naukę przyznane w formie dotacji celowej na rok 2022, na realizację zadań, o których mowa w art. 365 pkt 4 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574, ze zm.) oraz w art. 20 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2018 r. poz. 87), pozostają w dyspozycji podmiotu, któremu zostały przyznane, i mogą zostać wykorzystane w roku 2023 na finansowanie realizacji zadań, na które zostały przyznane.

⁹⁰ Zgodnie z art. 4c ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2017 r. o Instytucie Solidarności i Męstwa imienia Witolda Pileckiego (Dz. U. z 2022 r. poz. 475), Instytut może tworzyć, za zgodą ministra udzieloną na wniosek Dyrektora Instytutu, po uprzednim poinformowaniu ministra właściwego do spraw zagranicznych, podmioty zależne w formie prawnej i organizacyjnej zależnej od miejsca ich utworzenia, w tym w formie spółki kapitałowej. Przepisów art. 45 i art. 49 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych nie stosuje się.

⁹¹ Tj.: 1) Instytut Książki w Krakowie na realizację zadań w ramach PW NPRCz 2.0 – 63 500 tys. zł (§ 6540), z czego – na podstawie decyzji Ministra – zablokowano wydatki na kwotę 7 290,3 tys. zł; 2) Biblioteka Narodowa na realizację zadań w ramach PW NPRCz 2.0 – 34 900 tys. zł (§ 2240), z czego – na podstawie decyzji Ministra – zablokowano wydatki na kwotę 6 391,6 tys. zł; 3) Narodowe Centrum Kultury na realizację zadań w ramach PW NPRCz 2.0 – 5 500 tys. zł (§ 2240); 4) Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej (IDMN) na realizację programu „Fundusz Patriotyczny – edycja 2022 Wolność po polsku” – łącznie 30 000 tys. zł (§ 2250 – 10 785 tys. zł, § 2240 – 274 tys. zł, § 6550 – 18 741 tys. zł, § 6540 – 200 tys. zł).

⁹² Sprawa w toku – według stanu na dzień 31 marca 2023 r.

- 5) trzy instytucje kultury⁹³ z łącznej kwoty dotacji celowych na wydatki bieżące⁹⁴ w wysokości 32 566,3 tys. zł wydatkowały 32 383,1 tys. zł.

(akta kontroli str. 555-958; 959-1178, 1742-1752)

Wydatki Urzędu obsługującego Ministra (dysponenta trzeciego stopnia), zaplanowane w ustawie budżetowej w kwocie 155 317 tys. zł, w trakcie roku:

- zostały zwiększone o kwotę łączną 7 442,7 tys. zł, w tym: 2 235,7 tys. zł z rezerw celowych budżetu państwa (poz. 8, 20, 56 i 63) oraz 5 207 tys. zł w wyniku przeniesienia z części 25 – Kultura fizyczna do części 24⁹⁵,
- zostały zmniejszone o kwotę łączną 17 134,3 tys. zł w wyniku przeniesień wewnętrznych (16 283,9 tys. zł) oraz blokady wydatków przez Ministra Finansów (850,4 tys. zł).

Plan wydatków dysponenta trzeciego stopnia po zmianach wynosił 145 625,4 tys. zł⁹⁶. Zrealizowane wydatki wyniosły 135 704,7 tys. zł i stanowiły 93,2% planu po zmianach (tj. nie wydatkowano 9 920,7 tys. zł, w tym 127,4 tys. zł pochodzące ze środków rezerw celowych budżetu państwa).

NIK zauważa, że wysokość środków pomniejszająca plan wydatków (17 134,3 tys. zł) oraz środków niewydatkowanych (9 793,3 tys. zł⁹⁷) stanowiła 17,3% pierwotnie planowanych wydatków.

Dyrektor Generalny MKiDN, pan Jarosław Czuba stwierdził m.in., że podstawą planowania wydatków na 2022 r. był plan wydatków roku ubiegłego oraz potrzeby zgłaszane przez komórki organizacyjne MKiDN.

(akta kontroli str. 103-109, 148-166, 168-171; 174-175, 1756-1762, 1824-1830, 2012-2020, 2057-2065, 2076-2080, 2083-2085, 22731-2739, 2746)

Środki rezerw celowych zostały wydatkowane przez dysponenta trzeciego stopnia zgodnie z przeznaczeniem w łącznej kwocie 2 030,9 tys. zł (90,8% przyznaných) na:

- sfinansowanie wynagrodzeń dla pracowników zaangażowanych w realizację zadań Instytucji Pośredniczącej (MKiDN) w ramach POLiŚ (poz. 8) – z przyznaných środków w kwocie 483 tys. zł wydatkowano 482,4 tys. zł (tj. 99,9%); kwota 0,6 tys. zł została zablokowana na podstawie decyzji Ministra z dnia 30 grudnia 2022 r.;
- sfinansowanie w 2022 r. dodatków służby cywilnej oraz dodatkowego wynagrodzenia rocznego (wraz z pochodnymi) dla pięciu urzędników służby

⁹³ Tj.: 1) Instytut Książki w Krakowie na realizację zadań w ramach PW NPRCz 2.0 – 600 tys. zł oraz na realizację zadania pn. „Mała książka – wielki człowiek” – 13 933,8 tys. zł; 2) Biblioteka Narodowa na realizację zadań w ramach PW NPRCz 2.0 – 9 030 tys. zł; 3) Narodowe Centrum Kultury na realizację zadań w ramach PW NPRCz 2.0 – 9 002,5 tys. zł.

⁹⁴ Paragraf 2800 – Dotacja celowa z budżetu państwa dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych.

⁹⁵ Środki z przeznaczeniem na: podatek od nieruchomości za styczeń-czerwiec 2022 r. za Stadion Narodowy oraz Błonia Stadionu Narodowego – 3 284 tys. zł; zadania związane z usuwaniem wad gwarancyjnych Stadionu Narodowego, przeprowadzenie przeglądu technicznego dachu – 1 024 tys. zł; ubezpieczenie nieruchomości oraz mienia Stadionu Narodowego oraz Błoni Stadionu Narodowego za 12 miesięcy 2022 r. – 501 tys. zł; podatek od nieruchomości za lipiec-grudzień 2022 r. za Błonia Stadionu Narodowego – 245 tys. zł; audyt i przygotowanie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na przegląd okresowy dachu Stadionu Narodowego, opłata z tytułu przedłużenia ochrony znaków towarowych oraz wykonanie audytu danych o wykonaniu planu zarządzania nieruchomością Stadion Narodowy – 84 tys. zł; podatek od nieruchomości za styczeń 2022 r. za nieruchomość przy ul. Łazienkowskiej 6a w Warszawie (Torwar) – 69 tys. zł.

⁹⁶ Plan po zmianach nie uwzględniał blokad wydatków dokonanych, na wniosek dysponenta trzeciego stopnia, przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – na podstawie decyzji podjętych po 15 grudnia 2022 r. – na łączną kwotę 3 161,7 tys. zł. W kwocie tej 515,1 tys. zł dotyczyło wydatków majątkowych, a 2 646,6 tys. zł – wydatków bieżących, w tym 126,8 tys. zł ze środków pochodzących z poz. 63 i 0,6 tys. zł – z poz. 8 rezerw celowych budżetu państwa.

⁹⁷ Środki niewydatkowane pomniejszone o przyznane a niewykorzystane środki rezerw celowych budżetu państwa.

- cywilnej zatrudnionych w MKiDN, przewidzianych do mianowania z dniem 1 grudnia 2022 r. (poz. 20) – z przyznanych środków w kwocie 5,7 tys. zł wydatkowano 5,6 tys. zł (tj. 98,2%);
- sfinansowanie w 2022 r. wynagrodzeń osobowych (wraz z pochodnymi) dla 10 etatów w Departamencie Restytucji Dóbr Kultury w MKiDN (poz. 56) – z przyznanych środków w kwocie 1 165 tys. zł wydatkowano 1 151,8 tys. zł (tj. 98,9%);
 - sfinansowanie w 2022 r. wynagrodzeń wraz z pochodnymi dla czterech nowych etatów w MKiDN oraz wyposażenie stanowisk pracy biurowej w celu realizacji zadań wynikających z ustawy o odbudowie Pałacu Saskiego (poz. 63) – z przyznanych środków w kwocie 582 tys. zł wydatkowano 391,1 tys. zł, tj. 67,2%, ze względu na trudności w pozyskaniu pracowników oraz na wymagające czasu procedury naboru; kwota 126,8 tys. zł została zablokowana na podstawie decyzji Ministra z dnia 29 grudnia 2022 r.

(akta kontroli str. 1592-1594, 2088-2091, 2707-2729)

Wydatki majątkowe Urzędu obsługującego Ministra wyniosły 2 541,3 tys. zł, tj. 78% planu po zmianach⁹⁸. W porównaniu do 2021 r. były one niższe o 2 754,7 tys. zł. W planie rzeczowo-finansowym ujęto pierwotnie dziewięć zadań na kwotę 5 454 tys. zł, natomiast w planie po zmianach – 15 zadań na łączną kwotę 3 256,8 tys. zł⁹⁹.

(akta kontroli str. 1842-1856, 2081-2091, 2758-2767)

Szczegółowym badaniem objęto 147 zapisów księgowych na łączną kwotę 20 808,9 tys. zł, tj. 15,3% wydatków dysponenta trzeciego stopnia, w tym 10 393,9 tys. zł wylosowanych z systemu księgowego zapisów konta 130 – Rachunek bieżący jednostki (Urzędu obsługującego Ministra), z zastosowaniem metody MUS¹⁰⁰, oraz 10 415 tys. zł w ramach doboru celowego. W wyniku badania stwierdzono, że realizacja wydatków była na ogół zgodna z zasadami gospodarowania środkami publicznymi¹⁰¹.

Po kontroli wykonania w 2021 r. budżetu państwa NIK sformułowała wniosek (nr 1) o wydatkowanie środków finansowych części 24 budżetu państwa, z zachowaniem przeznaczenia środków publicznych wynikającego z ustawy budżetowej¹⁰². W toku niniejszej kontroli nie stwierdzono przypadków wydatkowania środków niezgodnie z przeznaczeniem wynikającym z ustawy budżetowej.

(akta kontroli str. 1789-1817, 1837-1841, 2092-2192)

W latach 2021-2022 Urząd obsługujący Ministra wydatkował ze środków budżetu państwa na działania promocyjne i reklamowe łącznie 4 210 tys. zł, z czego 2 648,9 tys. zł w 2022 r. łącznie zrealizowano 43 zadania (w tym 25 zadań

⁹⁸ Główną przyczyną niepełnego wydatkowania środków było przeniesienie realizacji części działań w ramach zadania pn. „Budowa instalacji systemu bezpieczeństwa MKiDN” na 2023 r. Wydatki na kwotę łączną 515,1 tys. zł zostały zablokowane, na wniosek dysponenta trzeciego stopnia, przez Ministra decyzjami z dni 23 i 29 grudnia 2022 r.

⁹⁹ W trakcie roku podjęto decyzje m.in. o zmniejszeniu zakresu przedmiotowo-finansowego zadania pn. „Adaptacja nieużytkowanego poddasza kamienicy Lanciego na cele biurowe budynku MKiDN przy ul. Krakowskie Przedmieście 17” oraz wprowadzeniu sześciu nowych zadań.

¹⁰⁰ Z ang. *Monetary Unit Sampling* – metoda statystyczna uwzględniająca prawdopodobieństwo wyboru proporcjonalnie do wartości transakcji, dalej: metoda MUS.

¹⁰¹ Nieprawidłowość w zakresie niepodjęcia w 2022 r. działań w celu ograniczenia ponoszonych wydatków na usługi dystrybucji energii elektrycznej poprzez dostosowanie mocy umownej do faktycznych potrzeb, a także w niepełnym zakresie – w celu kompensacji energii biernej pojemnościowej i/lub indukcyjnej została opisana w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

¹⁰² Wystąpienie pokontrolne z dnia 12 kwietnia 2022 r., skierowane do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego po kontroli nr P/22/001 pn. „Wykonanie budżetu państwa w 2021 r.” (<https://bip.nik.gov.pl/kontrola/P/22/001/KNO/>).

w 2022 r.), polegające m.in. na: zakupie książek, wykonaniu projektów graficznych oraz kampanii promocyjnych. W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 2650-2706, 2768-2802)

W latach 2021-2022 Urząd obsługujący Ministra na dystrybucję energii elektrycznej wydatkował łącznie 623,1 tys. zł, w tym w 2022 r. – 315 tys. zł, co stanowiło wzrost o 2,2% w stosunku do roku poprzedniego.

Szczegółowemu badaniu poddano pięć z siedmiu punktów poboru energii elektrycznej (PPE) w grupie taryfowej C2 w wyniku czego stwierdzono, że wartość mocy umownej w przypadku czterech PPE¹⁰³ była wyższa od faktycznego zapotrzebowania na moc elektryczną. W przypadku czterech PPE¹⁰⁴ Ministerstwo poniosło w 2022 r. opłaty z tytułu poboru energii biernej pojemnościowej i/lub indukcyjnej w łącznej wysokości 89 tys. zł, co stanowiło 39% (z 227,9 tys. zł) objętych badaniem wydatków poniesionych na usługi dystrybucji w 12 okresach rozliczeniowych.

W 2022 r. Ministerstwo – w celu ograniczenia poziomu zużycia energii – podejmowało m.in. następujące działania: wyłączenie iluminacji na budynkach znajdujących się przy ul. Krakowskie Przedmieście 15 oraz Ksawerów 13; wyłączenie automatyki systemu ogrzewania rynien i rur spustowych budynków Ministerstwa na czas zimy i przejście na ręczne włączanie systemu ogrzewania; sukcesywna wymiana oświetlenia tradycyjnego na oświetlenie energooszczędne typu LED; ograniczenie, do 50%, ilości włączonych punktów świetlnych; zastosowanie czujek ruchu włączających i wyłączających automatycznie oświetlenie. W listopadzie 2022 r. Ministerstwo dokonało instalacji kompensacji mocy biernej dla kompleksu budynków przy ul. Krakowskie Przedmieście¹⁰⁵. Do momentu oddania instalacji do użytku (tj. w okresie od stycznia do listopada 2022 r.) Ministerstwo ponosiło opłaty z tytułu energii pojemnościowej biernej i/lub indukcyjnej. W 2023 r. MKiDN zleciło sporządzenie analizy energii czynnej i biernej dla PPE 512 (budynek przy ul. Ksawerów 13) oraz PPE 053 (budynek przy ul. Krakowskie Przedmieście 21/23). Według sporządzonej analizy, w obiekcie przy ul. Ksawerów 13 występuje nadprodukcja energii biernej pojemnościowej i w konsekwencji w każdym badanym miesiącu dla PPE 512 występują opłaty za energię pojemnościową.

Dyrektor Generalny MKiDN, pan Jarosław Czuba, stwierdził, że w I etapie wykonana zostanie kompensacja mocy biernej, a następnie – wykonane zostaną pomiary i dobór kompensatorów mocy biernej dla pozostałych PPE Ministerstwa.

(akta kontroli str. 2206-2527)

Badaniem szczegółowym objęto pięć postępowań o udzielenie zamówienia publicznego na łączną kwotę 3 351,9 tys. zł¹⁰⁶ (z czego w 2022 r. wydatkowano

¹⁰³ W tym: PPE 015 (budynek przy ul. Krakowskie Przedmieście 15/17 – przyłącze nr 1) średnioroczna moc pobrana wyniosła 35,6% mocy umownej; PPE 053 (budynek przy ul. Krakowskie Przedmieście 21/23) średnioroczna moc pobrana wyniosła 32,7% mocy umownej; PPE 206 (budynek przy ul. Krakowskie Przedmieście dz. 47 – garaż podziemny) średnioroczna moc pobrana wyniosła 19,3% mocy umownej; PPE 512 (budynek przy ul. Ksawerów 13) średnioroczna moc pobrana wyniosła 48,1% mocy umownej. W przypadku PPE 022 (budynek przy ul. Krakowskie Przedmieście 15/17 – przyłącze nr 2) – średnioroczna moc pobrana wyniosła powyżej 50% mocy umownej.

¹⁰⁴ Dotyczy PPE: 512, 022, 053 oraz 015, przy czym dla PPE 015 kompensacja została uruchomiona od listopada 2022 r.

¹⁰⁵ Dotyczy budynków przy ul. Krakowskie Przedmieście 15/17 oraz części budynku nr 21/23.

¹⁰⁶ Umowa nr 276/2022/ZP z dnia 14 września 2022 r. na kwotę 1 857,3 tys. zł brutto; umowa nr 177/2022/ZP z dnia 29 kwietnia 2022 r. na kwotę 399,7 tys. zł brutto (wydatek sfinansowany ze środków niewygasających z upływem 2021 r.); umowa nr 203/2022/ZP z dnia 30 maja 2022 r. na kwotę 838,9 tys. zł brutto; umowa nr 198/2022/ZP z dnia 26 maja 2022 r. na kwotę 178 tys. zł brutto oraz umowa zlecenie nr 060/2022/ZL z dnia 20 stycznia 2022 r. na kwotę 78 tys. zł.

2 350,7 tys. zł), w tym: dwa zamówienia, do których nie zastosowano przepisów Pzp (zwolnienie na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 1 Pzp – wartość poniżej 130 tys. zł) oraz trzy zamówienia w trybie podstawowym bez przeprowadzenia negocjacji (art. 275 pkt 1 Pzp). W ramach powyższego badania nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania zasad i trybu udzielania zamówień publicznych¹⁰⁷.

„Plan postępowań o udzielenie zamówień publicznych MKiDN na rok 2022” został opublikowany na stronie internetowej Ministerstwa w dniu 17 stycznia 2022 r. (pod nr 2022/BZP 00021226/01P), a następnie był aktualizowany i publikowany, co świadczy o realizacji wniosku pokontrolnego nr 5, sformułowanego w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 12 kwietnia 2022 r.¹⁰⁸

Roczne sprawozdanie o udzielonych zamówieniach z 2022 r. zostało przekazane do Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych zgodnie z terminem wynikającym z art. 82 ust. 2 Pzp.

(akta kontroli str. 2528-2630)

Zgodnie z art. 175 ust. 1 pkt 1-4 upf dysponenci części budżetowych sprawują nadzór oraz kontrolę: nad całością gospodarki finansowej podległych im jednostek organizacyjnych, w tym nad dokonywaniem przez te jednostki wstępnej oceny celowości poniesionych wydatków oraz realizacją właściwych procedur; wykorzystania dotacji udzielonych z budżetu państwa; realizacji zadań finansowanych z budżetu państwa; efektywności i skuteczności realizacji planów w układzie zadaniowym na podstawie mierników stopnia realizacji celów.

W celu realizacji ww. działań nadzorczych i kontrolnych Minister wydał zarządzenie w sprawie nadzoru i kontroli.

Po kontroli wykonania w 2021 r. budżetu państwa NIK sformułowała w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 12 kwietnia 2022 r.¹⁰⁹ wniosek (nr 4) o dokonanie aktualizacji ww. zarządzenia w sprawie nadzoru i kontroli. NIK zauważa, że wniosek dotychczas nie został zrealizowany.

Minister wyjaśnił, że – w związku z ww. wnioskiem NIK – Departament Finansowy przeprowadził wewnętrzną analizę treści obowiązującego zarządzenia, w wyniku której stwierdzono, że zarządzenie wymaga głębszych zmian w zakresie procedury dotyczącej planowania i sprawozdawczości oraz ujęcia w nim dodatkowych podmiotów. Ponadto Minister poinformował, że – według szacunków – aktualizacja zarządzenia zostanie opracowana i wdrożona do końca bieżącego roku.

(akta kontroli str. 1361)

W obszarze wydatków były przeprowadzane okresowe analizy¹¹⁰, o których mowa w art. 175 ust. 2 pkt 2-5 upf, w wyniku których zostało sporządzone „Sprawozdanie z wykonania budżetu cz. 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” za I półrocze i III kwartały 2022 r., a także „Ocena jednostek podległych Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego za pierwsze półrocze 2022 roku w zakresie części 24 budżetu państwa”, „Ocena jednostek podległych Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego za okres od stycznia do końca września 2022 roku w zakresie części 24 budżetu państwa”, „Ocena jednostek podległych Ministrowi

¹⁰⁷ Nieprawidłowość w zakresie naruszenia art. 448 Pzp została opisana w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

¹⁰⁸ Wniosek nr 5 dotyczył zapewnienia każdorazowego aktualizowania Planu postępowań o udzielenie zamówień publicznych oraz jego publikacji na stronie internetowej Ministerstwa.

¹⁰⁹ Wystąpienie skierowane do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego po kontroli nr P/22/001 pn. „Wykonanie budżetu państwa w 2021 r.” (<https://bip.nik.gov.pl/kontrola/P/22/001/KNO/>).

¹¹⁰ Nieprawidłowość polegająca na niedokonaniu oceny całości gospodarki finansowej za I półrocze 2022 r. i III kwartały 2022 r. odpowiednio: trzech i 32 jednostek podległych została opisana w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Kultury i Dziedzictwa Narodowego za 2022 rok w zakresie części 24 budżetu państwa”.

(akta kontroli str. 1273-1358, 1736-1741)

W 2022 r. Biuro Audytu Wewnętrznego i Kontroli MKiDN przeprowadziło 19 kontroli¹¹¹, w tym: w 11 prowadzonych i współprowadzonych instytucjach kultury oraz u czterech beneficjentów dotacji¹¹², w dwóch wojewódzkich urzędach ochrony zabytków (w zakresie prowadzenia nadzoru konserwatorskiego), w jednej uczelni artystycznej (przedmiotem kontroli było bezpieczeństwo teleinformatyczne) oraz w jednym instytucie badawczym (okresowa ocena funkcjonowania).

(akta kontroli str. 1179-1272)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dysponent główny udzielił Narodowemu Instytutowi Fryderyka Chopina (Instytut, NIFC) dotacji w wysokości 2 448,6 tys. zł na realizację zadania pn. „Pokrycie zobowiązań wynikających z wyroków sądowych wydanych w sprawie prowadzonej z powództwa Polimex Mostostal S.A. w ramach realizacji inwestycji pn. *Budowa Centrum Chopinowskiego przy ul. Tamka 43 w Warszawie*”, które było już zrealizowane przez Instytut. Działanie dysponenta głównego naruszało zasady określone w art. 126 ufp¹¹³ w związku z art. 127 ust. 1 pkt 1 lit. f ufp¹¹⁴.

Narodowy Instytut Fryderyka Chopina, wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 17 czerwca 2021 r. oraz wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 24 listopada 2021 r., został zobowiązany do zapłaty na rzecz Polimex Mostostal S.A. z tytułu m.in. nieopłaconych prac, ustawowych odsetek oraz zwrotu kosztów procesu odpowiednio kwot 1 563,5 tys. zł i 885,1 tys. zł.

Instytut dokonał zapłaty powyższych zobowiązań w dniach: 10 stycznia 2022 r., 19 stycznia 2022 r., 2 sierpnia 2022 r. oraz 7 października 2022 r.

W dniu 25 listopada 2022 r. Instytut wystąpił do Ministra z wnioskiem o zwiększenie dotacji o kwotę 2 448,6 tys. zł. Minister decyzją z dnia 15 grudnia 2022 r. o zmianie w planie wydatków części 24, zwiększył – na podstawie art. 164 ust. 1 i 2 ufp¹¹⁵ – środki dla NIFC na pokrycie zobowiązań wynikających z wyroków sądowych. Na podstawie umowy zawartej w dniu 16 grudnia 2022 r. przekazano Instytutowi – w formie dotacji celowej na wydatki inwestycyjne – środki w wysokości 2 448,6 tys. zł z przeznaczeniem na realizację zadania pn. „Pokrycie zobowiązań wynikających z wyroków sądowych wydanych w sprawie prowadzonej z powództwa Polimex Mostostal S.A. w ramach realizacji

¹¹¹ Do dnia 31 grudnia 2022 r. nie zakończono pięciu kontroli, a do dnia 24 lutego 2023 r. – dwóch kontroli. W wyniku pięciu kontroli (spośród 14 kontroli wszczętych i zakończonych w 2022 r.) Ministerstwo skierowało zawiadomienia o możliwości naruszenia dyscypliny finansów publicznych.

¹¹² Przedmiotem 15 kontroli była prawidłowość wykorzystania środków publicznych, w tym udzielonych dotacji, przy czym ww. kontrole nie dotyczyły wydatkowania środków w 2022 r., jak również nie były ukierunkowane na sprawdzenie prawidłowości i terminowości sprawozdań [w ramach jednej kontroli – w Narodowym Instytucie Muzyki i Tańca (państwowa instytucja kultury) – zwrócono uwagę na nieprawidłowości w sprawozdaniach].

¹¹³ Zgodnie z art. 126 ufp, dotacje są to podlegające szczególnym zasadom rozliczania środki z budżetu państwa, budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz z państwowych funduszy celowych przeznaczone na podstawie niniejszej ustawy, odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych, na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań publicznych.

¹¹⁴ Zgodnie z art. 127 ust. 1 pkt 1 lit. f ufp, dotacje celowe są to środki przeznaczone na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji.

¹¹⁵ Zgodnie z art. 164 ust. 1 i 2 ufp, wydatki nieprzewidziane, których obowiązkowe płatności wynikają z tytułów wykonawczych, wyroków sądowych lub ugód, mogą być dokonywane bez względu na poziom środków finansowych zaplanowanych na ten cel. Odpowiednia zmiana planu wydatków powinna nastąpić w trybie przeniesień wydatków z innych podziałek klasyfikacji wydatków lub z rezerw celowych. Do przeniesień, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się ograniczeń wynikających z art. 171 ust. 1-5.

inwestycji pn. *Budowa Centrum Chopinowskiego przy ul. Tamka 43 w Warszawie*”.

Minister oraz zastępca dyrektora Departamentu Finansowego, pan Marcin Krawczyk, stwierdzili, że podstawą przekazania ww. środków był art. 164 ust. 1 i 2 ufp i nie naruszono reguł finansowania płatności wynikających z wyroków sądowych, a forma przekazania środków (umowa o udzielenie dotacji celowej na wydatki inwestycyjne) była jedyną dopuszczalną w świetle ustawy o działalności kulturalnej.

Najwyższa Izba Kontroli nie podziela powyższych wyjaśnień. W dniu zawarcia umowy dotacyjnej przez Ministra z Instytutem zobowiązania wynikające z wyroków sądowych były już zapłacone, a podjęcie decyzji na podstawie art. 164 ust. 1 i 2 ufp było działaniem spóźnionym. Przekazane przez Ministra środki – w formie dotacji celowej na wydatki inwestycyjne – służyły refundacji poniesionych przez NIFC wydatków w styczniu, sierpniu oraz październiku 2022 r., co było niezgodne z zasadami udzielania dotacji. Zgodnie bowiem z art. 126 ufp w związku z art. 127 ust. 1 pkt 1 lit. f ufp każda dotacja ma służyć finansowaniu lub dofinansowaniu realizacji zadań publicznych, które istnieją w dacie jej przyznania, a więc nie zostały jeszcze wykonane.

(akta kontroli str. 747-761, 766-768, 769-770, 1615-1616)

2. Minister zaakceptował rozliczenie dotacji udzielonej Miastu Jordanów (beneficjent), pomimo wydatkowania środków przez tego beneficjenta w dniu 28 listopada 2022 r., tj. po terminie określonym w umowie dotacyjnej z dnia 3 października 2022 r. (nr 04462/22/DDK). Zgodnie z umową wydatki mogły być poniesione do 31 października 2022 r.

W dniu 3 października 2022 r. z beneficjentem zawarto umowę nr 04462/22/DDK na dofinansowanie zadania w ramach programu rządowego „Groby i cmentarze wojenne w kraju” ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z budżetu państwa. Zgodnie z § 1 ust. 8 ww. umowy, ze środków finansowych Ministra mogły być finansowane tylko wydatki poniesione w terminie od 21 lipca 2022 r. do dnia 31 października 2022 r.

Beneficjent dokonał zapłaty za wykonane prace w dniu 28 listopada 2022 r. w kwocie łącznej 92,8 tys. zł, w tym ze środków Ministra – 72,5 tys. zł. W piśmie z dnia 30 listopada 2022 r. beneficjent poinformował Ministra, że dokonał zapłaty w sposób niezamierzony niezgodnie z postanowieniami umowy z dnia 3 października 2022 r., ze względu m.in. na nałożenie się dużej ilości obowiązków w tym samym czasie.

Najwyższa Izba Kontroli, nie kwestionując wyjaśnień Ministra, że m.in. zakres rzeczowy zadania został w pełni zrealizowany, a dotacja wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem, wskazuje, że wydatkowanie środków dotacji, ich rozliczenie i akceptacja tego rozliczenia nastąpiły z naruszeniem postanowień zawartej umowy.

(akta kontroli str. 342-367, 1614-1615)

3. Nie dokonano oceny całości gospodarki finansowej za I półrocze 2022 r. i III kwartały 2022 r. odpowiednio: trzech i 32 jednostek podległych¹¹⁶ w wyniku nieprzekazania przez Departament Dziedzictwa Kulturowego tych ocen do Departamentu Finansowego, w terminach określonych w § 30 ust. 1 pkt 1 i 2 zarządzenia w sprawie nadzoru i kontroli, tj. do dnia 15 sierpnia oraz do dnia 1 listopada. Powyższe świadczą również o niepełnej realizacji wniosku nr 3,

¹¹⁶ W tym trzech jednostek, dla których nie dokonano ocen również za pierwsze półrocze 2022 r.

sformułowanego w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 12 kwietnia 2022 r. (KNO.410.001.02.2022), o zapewnienie pełnej realizacji obowiązków dysponenta części budżetowej, o których mowa w art. 175 ust. 1 i 2 upf, poprzez egzekwowanie od departamentów merytorycznych Ministerstwa prawidłowego wykonywania zadań wynikających z zarządzenia w sprawie nadzoru i kontroli.

Minister oraz Dyrektor Departamentu Dziedzictwa Kulturowego, pan Piotr Szpanowski wyjaśnili, że główną przyczyną nieterminowej realizacji obowiązków sprawozdawczych przez DDK były trudności kadrowe w Wydziale ds. Finansowych (w 2022 r. przeprowadzono aż cztery nabory bez rezultatu zatrudnienia). Ponadto ww. wskazali, że innymi istotnymi czynnikami negatywnie wpływającymi na terminową realizację zadań były: przyrost liczby nadzorowanych jednostek; braki odpowiedniej kadry oraz duża rotacja obsady Wydziału ds. Finansowych, skutkująca poświęcaniem czasu na wdrażanie nowych osób; nakładanie się z okresem sprawozdawczym innych ważnych bieżących zadań związanych z obsługą spraw finansowych nadzorowanych jednostek; znaczny przyrost dofinansowań udzielanych w formie umów na dotacje celowe.

Nie kwestionując powyższych wyjaśnień, Najwyższa Izba Kontroli podkreśla, że ww. argumentacja była podnoszona również w toku kontroli wykonania w 2021 r. budżetu państwa i jednocześnie wskazuje na potrzebę podjęcia skutecznych działań w celu rozwiązania tego problemu.

(akta kontroli str. 1273-1311, 1361-1362, 1364-1365)

4. Ministerstwo nie podjęło w 2022 r. działań w celu ograniczenia ponoszonych wydatków na usługi dystrybucji energii elektrycznej poprzez dostosowanie mocy umownej do faktycznych potrzeb, a także w niepełnym zakresie – w celu kompensacji energii biernej pojemnościowej i/lub indukcyjnej.

Dla czterech Punktów Poboru Energii (PPE)¹¹⁷ Urząd obsługujący Ministra nie podejmował działań w celu obniżenia opłaty sieciowej stałej, której wysokość była uzależniona od wartości mocy umownej, mimo że w badanym okresie odnotowano średnioroczny pobór mocy na poziomie od 19,3% do 48,1%, a warunki umowy zawartej z operatorem sieci dystrybucyjnej (OSD) dopuszczały możliwość składania zamówienia na moc umowną dostosowaną do rzeczywistych potrzeb obiektów w poszczególnych okresach rozliczeniowych. Ponadto dla czterech PPE¹¹⁸ Urząd obsługujący Ministra nie w pełni podejmował działania mające na celu kompensację mocy biernej pojemnościowej i/lub indukcyjnej, mimo że w badanym okresie odnotowano wysokość opłat dodatkowych z tytułu tej energii na poziomie od 29,8% do 48,9% w stosunku do opłaty łącznej za dystrybucję energii elektrycznej. Powyższe zaniechanie skutkowało poniesieniem wydatków w 2022 r. na opłatę sieciową stałą oraz z tytułu energii biernej pojemnościowej i/lub indukcyjnej w zawyżonej wysokości w łącznej kwocie brutto 100 tys. zł.

Dyrektor Generalny MKiDN, pan Jarosław Czuba wyjaśnił m.in., że nie występowało do OSD o zmianę mocy umownej ze względu na bezpieczeństwo funkcjonowania i zapewnienia stabilnej i prawidłowej pracy instalacji energetycznej w latach 2021-2022.

Najwyższa Izba Kontroli, nie kwestionując powyższych wyjaśnień, wskazuje, że wartości mocy umownych wynikały z przyjętego warunku dotyczącego

¹¹⁷ PPE: 512, 206, 053 oraz 015.

¹¹⁸ Dotyczy PPE: 512, 022, 053 oraz 015, przy czym dla PPE 015 kompensacja została uruchomiona od listopada 2022 r.

maksymalnej obsady stanowisk pracowniczych w Urzędzie. Zważywszy m.in. na trwający od 2020 r. okres epidemii wywołanej koronawirusem SARS-CoV-2, co skutkowało kierowaniem pracowników Ministerstwa na pracę zdalną, istniały przesłanki do wystąpienia o zmianę mocy umownej. Jednocześnie NIK, dostrzegając działania Ministerstwa w celu kompensacji energii biernej pojemnościowej i/lub indukcyjnej, wskazuje, że zostały one zakończone w odniesieniu do jednego spośród czterech objętych kontrolą PPE dopiero w listopadzie 2022 r., w wyniku przeprowadzonych prac inwestycyjnych. Należy podkreślić, że – zgodnie z art. 44 ust. 3 pkt 1 ufp – wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad: uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów. W ocenie NIK ww. zasada gospodarowania środkami publicznymi nie została zachowana.

(akta kontroli str. 2206-2527, 2844-2848)

5. Ministerstwo nie zapewniło od dnia 1 stycznia 2022 r. 10% udziału pojazdów elektrycznych we flocie użytkowanych pojazdów samochodowych, co było niezgodne z art. 68 ust. 1 pkt 1 ustawy o elektromobilności.

Art. 68 ust. 1 pkt 1 ustawy o elektromobilności stanowi, że naczelny lub centralny organ administracji państwowej zapewnia, aby udział pojazdów elektrycznych we flocie użytkowanych pojazdów samochodowych wyniósł co najmniej 10% od dnia 1 stycznia 2022 r.

Na dzień 1 stycznia 2022 r. Ministerstwo dysponowało flotą 15 samochodów spalinowych, dwoma samochodami hybrydowymi oraz jednym samochodem elektrycznym, który stanowił 5,5% całej floty. W trakcie 2022 r. flotę samochodów zwiększono o trzy samochody spalinowe. Na dzień 31 grudnia 2022 r. udział samochodu elektrycznego w flocie stanowił 4,8%.

Dyrektor Generalny MKiDN, pan Jarosław Czuba wyjaśnił m.in., że plany zakupowe w 2021 r. nie doszły do skutku, ponieważ trwająca epidemia wywołana koronawirusem SARS-CoV-2 powodowała, że termin dostawy samochodów elektrycznych został wydłużony nawet do 9 miesięcy, licząc od dnia złożenia zamówienia.

Najwyższa Izba Kontroli, nie kwestionując powyższych wyjaśnień, wskazuje, że w 2022 r. Ministerstwo nie podjęło skutecznych działań na rzecz pozyskania samochodu elektrycznego. Ministerstwo dopiero w październiku 2022 r. zawarło umowę na najem długoterminowy (na okres 36 miesięcy) dwóch samochodów elektrycznych, jednakże ze względu na czas oczekiwania na te pojazdy przyjęto do użytkowania dwa samochody spalinowe (przedkontraktowe). Ministerstwo dysponuje dwiema stacjami stacjonarnymi oraz dwiema stacjami mobilnymi do jednoczesnego ładowania ośmiu samochodów elektrycznych i poniosło w 2022 r. z tytułu opłaty stałej sieciowej wydatki w łącznej kwocie 9,8 tys. zł, przy średniorocznej mocy pobranej na poziomie 19,3% mocy umownej.

(akta kontroli str. 2631-2649, 2844-2848, 2849-2867)

6. Zamawiający (dysponent trzeciego stopnia, tj. Urząd obsługujący Ministra) nie zamieścił w Biuletynie Zamówień Publicznych w terminie określonym w art. 448 Pzp ogłoszenia o wykonaniu w dniu 15 czerwca 2022 r. umowy nr 177/2022/ZP z dnia 29 kwietnia 2022 r. na kwotę 399,7 tys. zł brutto.

Przedmiotowe ogłoszenie zostało zamieszczone w Biuletynie Zamówień Publicznych w dniu 20 stycznia 2023 r. – w trakcie kontroli NIK – po ponad 6 miesiącach od terminu określonego w art. 448 Pzp. Zgodnie z art. 448 Pzp,

Zamawiający, w terminie 30 dni od wykonania umowy, zamieszcza w Biuletynie Zamówień Publicznych ogłoszenie o wykonaniu umowy, na zasadach określonych w dziale III rozdziale 2.

Najwyższa Izba Kontroli, nie kwestionując wyjaśnień Dyrektora Generalnego MKiDN, pana Jarosława Czuby, że ww. przeoczenie wyniknęło z rzadkiej praktyki tego typu postępowań w Wydziale ds. Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą, a w momencie zorientowania się o tym fakcie, obowiązek został niezwłocznie dopełniony, wskazuje, że publikacja ogłoszeń o wykonaniu umów ma służyć zapewnieniu przejrzystości i kontroli etapu realizacji zamówienia.

(akta kontroli str. 2528-2630)

OBSZAR

2.2. Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu faktycznego

W 2022 r. budżet środków europejskich w części 24 obejmował środki na finansowanie projektów w ramach: Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020” (POLiŚ), Programu Operacyjnego „Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020” (POWER), Regionalnego Programu Operacyjnego „Warmia i Mazury 2014-2020” (RPO „Warmia i Mazury”), Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego 2014-2020 (RPO WP), Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego III Perspektywa Finansowa (MFEEOG) oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego III Perspektywa Finansowa (NMF).

W ustawie budżetowej zaplanowano wydatki budżetu środków europejskich w części 24 w wysokości 118 773 tys. zł. Kwota ta została zwiększona środkami z rezerwy celowej (poz. 98) w wysokości 148 951 tys. zł¹¹⁹ do kwoty 267 724 tys. zł. Środki rezerwy celowej zostały wykorzystane w wysokości 122 433,2 tys. zł (tj. w 82,2%).

Zrealizowane wydatki budżetu środków europejskich wyniosły 220 704,8 tys. zł, tj. 82,4% planu po zmianach, z czego 128 965,2 tys. zł, tj. 58,4% łącznych wydatków, dotyczyło realizacji projektów w ramach POLiŚ. Na realizację pozostałych projektów wydatkowano łącznie 91 739,6 tys. zł, z tego w ramach: MFEEOG – 91 022,3 tys. zł, POWER – 331 tys. zł, RPO „Warmia i Mazury” – 215,6 tys. zł, NMF – 111,7 tys. zł, RPO WP – 59 tys. zł. W porównaniu z 2021 r. wydatki były mniejsze o 71 705,3 tys. zł, tj. o 32,5%.

Największe wydatki w ramach budżetu środków europejskich poniesiono w dziale 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego – 203 730,4 tys. zł. Wydatki w dziale 730 – Szkolnictwo wyższe i nauka wyniosły 9 174,3 tys. zł, w dziale 801 – Oświata i wychowanie – 7 340,4 tys. zł, zaś w dziale 750 – Administracja publiczna – 459,7 tys. zł.

(akta kontroli str. 178-179, 1473-1476, 1515, 1594-1595, 1604-1605)

W Urzędzie obsługującym Ministra zrealizowano wydatki z budżetu środków europejskich na kwotę 1 248,7 tys. zł (94,4% z zaplanowanych po zmianach – 1 322,8 tys. zł), w tym w ramach: POLiŚ – 789 tys. zł (dział 801), POWER – 240,1 tys. zł, NMF – 111,7 tys. zł, MFEEOG – 108 tys. zł (dział 750).

Szczegółową kontrolą objęto wydatki dysponenta trzeciego stopnia o łącznej wartości 12,9 tys. zł¹²⁰, co stanowiło 1% wydatków budżetu środków europejskich

¹¹⁹ Zwiększenia dokonano w związku z realizacją projektów przez: 34 beneficjentów w ramach POLiŚ (82 826,6 tys. zł) oraz 36 beneficjentów w ramach MFEEOG (66 124,4 tys. zł).

¹²⁰ Wylosowane w ramach przeprowadzonego losowania wydatków dysponenta trzeciego stopnia metodą MUS.

poniesionych w 2022 r. przez Urząd obsługujący Ministra. Badane wydatki dotyczyły kosztów najmu powierzchni biurowej dla pracowników zaangażowanych we wdrażanie programów. Poddane kontroli wydatki zostały poniesione w okresie kwalifikowalności, były zgodne z przeznaczeniem i prawidłowo udokumentowane. Nie stwierdzono opóźnień w dokonaniu płatności za wykonanie umów.

(akta kontroli str. 1831-1836, 2007-2011, 2053-2056, 2752-2757)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie części 24 budżetu państwa i budżetu środków europejskich w 2022 r. w zakresie wydatków. Wydatki były ponoszone z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w przepisach o finansach publicznych. Stwierdzone w toku kontroli wyżej opisane nieprawidłowości nie miały wpływu na ocenę wykonania części 24 budżetu państwa i budżetu środków europejskich w 2022 r.

OBSZAR

3. Sprawozdawczość i księgi rachunkowe

3.1 Sprawozdania

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania łącznych sprawozdań za 2022 r. przez dysponenta części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego i sprawozdań jednostkowych dysponenta głównego oraz dysponenta trzeciego stopnia (Urzędu obsługującego Ministra):

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa, które nie wygasły z upływem roku budżetowego (Rb-28 NW),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2022 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i jednostek podległych oraz nadzorowanych). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponenta trzeciego stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość i rzetelność sporządzonych sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Sprawozdania przedstawiają wiarygodne dane o dochodach i wydatkach oraz związanych z nimi należnościach i zobowiązaniach.

(akta kontroli str. 1373-1387, 1414-1503, 1621-1682, 1756-1788, 2193-2205, 2712-2729, 2803-2807)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.2 Księgi rachunkowe dysponenta trzeciego stopnia (Urzędu obsługującego Ministra)

Opis stanu
faktycznego

Badanie wiarygodności ksiąg rachunkowych dysponenta trzeciego stopnia (Urzędu obsługującego Ministra) przeprowadzono na próbie 107 zapisów księgowych o łącznej wartości 50 603,3 tys. zł, wylosowanych metodą monetarną (która została uzupełniona 20 zapisami o łącznej wartości 1 543,2 tys. zł, wyselekcjonowanymi na podstawie przeprowadzonego przeglądu analitycznego ksiąg rachunkowych, obejmującego 131 837 zapisów księgowych). Stwierdzono, że dowody księgowe sporządzono prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym, a operacje gospodarcze udokumentowane tymi dowodami właściwie ujęto w księgach rachunkowych.

W trakcie kontroli nie zidentyfikowano nieprawidłowości, które wskazywałyby, że w zakresie zapisów dotyczących dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań, księgi rachunkowe stanowiące podstawę sporządzenia sprawozdań dysponenta trzeciego stopnia (Urzędu obsługującego Ministra) prowadzone były nieprawidłowo.

(akta kontroli str. 2712-2729, 2813-2840)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych w części 24. Sprawozdania łączne sporządzono terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek), a kwoty wykazane przez dysponenta trzeciego stopnia (Urząd obsługujący Ministra) wynikały z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość i rzetelność sporządzonych sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Sprawozdania przedstawiają wiarygodne dane o dochodach i wydatkach oraz związanych z nimi należnościach i zobowiązaniach.

V. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Wnioski

1. Wzmocnienie mechanizmów kontroli zarządczej w celu:
 - udzielania dotacji celowych na wydatki inwestycyjne, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych, na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań publicznych, które istnieją w dacie przyznania dotacji,
 - akceptacji rozliczenia udzielonych dotacji celowych zgodnie z warunkami zawartych umów.

2. Zapewnienie dokonywania ocen wszystkich jednostek podległych Ministrowi i przez niego nadzorowanych w celu pełnej realizacji obowiązków dysponenta części budżetowej, o których mowa w art. 175 ust. 1 i 2 ufp.
3. Podjęcie działań w celu ograniczenia opłat ponoszonych na usługi dystrybucji energii elektrycznej poprzez dostosowanie mocy umownej do faktycznych potrzeb, a także kontynuację działań w celu kompensacji energii biernej pojemnościowej i/lub indukcyjnej w odniesieniu do pozostałych PPE Ministerstwa.

Ponadto NIK zwraca uwagę na potrzebę podjęcia działań w celu zapewnienia wymaganego udziału samochodów elektrycznych w posiadanej flocie, zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 3 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie¹²¹ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia kwietnia 2023 r.

Wiceprezes
Najwyższa Izba Kontroli
Małgorzata Motylow

.....
podpis

¹²¹ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.